

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ МИТНОЇ СПРАВИ ТА ФІНАНСІВ**

**ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ, БІЗНЕСУ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ, ПЕРЕКЛАДУ
ТА ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ**

Кваліфікаційна робота магістра

на тему:

**“ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ “SPACE” В
СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ”**

Виконала: студентка II курсу
групи ФЛ-23-1з
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041
Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
Александрова Анастасія Андріївна

Керівник к.ф.н., доц. Бірюкова Д.В.
Рецензент к.ф.н., доц. Волкова М.Ю.

“Допущено до захисту”
Завідувач кафедри

(підпис)

Дніпро – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ МИТНОЇ СПРАВИ ТА ФІНАНСІВ

Факультет економіки, бізнесу та міжнародних відносин

Кафедра іноземної філології, перекладу та професійної мовної підготовки

Освітній рівень магістр

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури

(переклад включно), перша – англійська

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

“ _____ ” _____ 20__ року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА**

Александровій Анастасії Андріївні

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проєкту) – “Особливості вербалізації концепту “SPACE” в сучасному англomовному дискурсі”.

Керівник кваліфікаційної роботи (проєкту) к.ф.н., доц. Бірюкова Д.В.,

затверджені наказом УМСФ від “ _____ ” _____ 20__ року № _____

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проєкту) _____ 20__ р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проєкту): роботи, присвячені дослідженню концептів (дослідники С. Балатова, О. Воробйова, Т.Врублевська, І. Гербера, М. Полюжин, Н. Фрасинюк, Ф. Бацевич, А. Загнітко, Л. Сидельникова, Н. Єсипенко, Ю. Маслова, І. Живіцька, В. Іващенко, Л. Федорюк, А. Приходько, Л. Масенко, В. Гнатюк, Дж. Лакофф, Р. Ленгекер, В. Чейф, В. Жайворонок, Ж. Краснобаєва-Чорна, І. Голубовська).

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): визначити особливості вербалізації концепту “SPACE” у сучасному англomовному дискурсі. Для цього необхідно:

1) охарактеризувати головні ознаки категорії “концепт”, структуру та рівні представлення.

2) визначити основні підходи до вивчення концепту “SPACE” у лінгвістиці.

3) дослідити особливості вербалізації концепту “SPACE” у межах англomовного дискурсу.

- 4) дослідити понятійну, образну та аксіологічну складові концепту “SPACE” у сучасній англійській мові.
- 5) з’ясувати різницю та особливості представлення концепту “SPACE” в англійській та українській мовах.

5. Консультант розділів кваліфікаційної роботи (проєкту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Бірюкова Д.В., к.ф.н., доц.	11.09.2024	11.09.2024
Розділ 1	Бірюкова Д.В., к.ф.н., доц.	03.10.2024	03.10.2024
Розділ 2	Бірюкова Д.В., к.ф.н., доц.	05.11.2024	05.11.2024
Висновки	Бірюкова Д.В., к.ф.н., доц.	03.12.2024	03.12.2024

6. Дата видачі завдання 11.09.2024 р.

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проєкту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	травень 2024	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	червень 2024	виконано
3.	Написання вступу	вересень 2024	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	жовтень 2024	виконано
5.	Написання практичного розділу	листопад 2024	виконано
6.	Формулювання висновків	грудень 2024	виконано
7.	Одержання відгуку та рецензії	січень 2025	виконано
8.	Захист	січень 2025	виконано

Магістрант _____

А.А Александрова

Керівник роботи _____

Д. В. Бірюкова

РЕФЕРАТ

Магістерська кваліфікаційна робота – 70 стор., 90 джерел., 2 схеми, 1 рисунок, 3 таблиці.

Об’єкт дослідження: концепт “*SPACE*” у сучасному англомовному дискурсі.

Мета роботи: визначити особливості вербалізації концепту “*SPACE*” у сучасному англомовному дискурсі.

Теоретико-методологічні засади склали роботи, присвячені дослідженню концептів (дослідники С. Балатова, О. Воробйова, Т.Врублевська, І. Гербера, М. Полюжин, Н. Фрасинюк, Ф. Бацевич, А. Загнітко, Л. Сидельникова, Н. Єсипенко, Ю. Маслова, І. Живіцька, В. Іващенко, Л. Федорюк, А. Приходько, Л. Масенко, В. Гнатюк, Дж. Лакофф, Р. Ленгекер, В. Чейф, В. Жайворонок, Ж. Краснобаєва-Чорна, І. Голубовська).

Отримані результати. Концепт “*SPACE*” у сучасній англійській мові є багатовимірним явищем, що охоплює фізичний, метафоричний і віртуальний виміри. Його вербалізація відображає культурні особливості англомовного світу, водночас дозволяючи розкрити універсальні закономірності сприйняття простору людством. Вираження концепту через метафори, фразеологізми та ідіоматичні вирази ілюструє вплив історичних, соціокультурних та ціннісних аспектів на сприйняття простору.

Ключові слова: *концепт, концептосфера, простір, когнітивна лінгвістика, метафора, дискурс.*

SUMMARY

The present paper focuses on the analysis of the concept of “SPACE” and its verbalization within contemporary English discourse. The object of the research is the concept of “SPACE” and its representation across various discourse forms, including scientific-technical, media, literary, and everyday communication.

The primary aim of this study is to explore the ways, forms, and meanings of the concept of “SPACE” in different contexts, which involves several objectives: a comprehensive examination and systematization of theoretical foundations concerning the notion of the concept; an analysis of the methods and strategies employed in verbalizing the concept in various discourses; and a comparative study of the concept's manifestation in both English and Ukrainian languages.

The research highlights the multidimensional nature of the “SPACE” concept, emphasizing its expressions through metaphors, idioms, and phrases. In scientific-technical discourse, terms related to “SPACE” are often used to describe physical phenomena, illustrating the influence of scientific perspectives on the perception of “SPACE”. In media discourse, the concept often embodies cultural associations that shape public perceptions of urban environments.

In literature, the concept of “SPACE” is employed to examine themes of identity, belonging, and isolation, as exemplified in various works. Everyday communication demonstrates the concept's relevance through common phrases and linguistic clichés, reflecting its social and cultural significance. Furthermore, the comparative analysis reveals the unique cultural frames surrounding the concept of “SPACE” in English and Ukrainian, showcasing both universality and variability.

Key-words: *concept, “SPACE”, cognitive linguistics, metaphor, discourse, cultural associations.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ КОНЦЕПТУ “SPACE”	7
1.1. Поняття концепту в лінгвістиці	7
1. 1. 1. Визначення поняття “концепт”: теоретичний аспект.....	7
1. 1. 2. Структура концепту та розбіжності у диференціації термінів...	13
1. 1. 3. Методологічні принципи дослідження концептів.....	17
1. 2. Вербалізація концептів: основні принципи.....	19
1. 3. Простір як когнітивна та лінгвістична категорія.....	21
1. 4. Дискурсивний вимір вербалізації концепту.....	24
РОЗДІЛ 2. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ “SPACE” В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ	31
2. 1. Понятійна складова концепту “SPACE”	31
2. 2. Образна складова концепту “SPACE”	39
2. 3. Аксиологічна складова концепту “SPACE”	46
2.4. Порівняльний аналіз концепту “SPACE” в англійській та українській мовах	53
ВИСНОВОК	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62

ВСТУП

Дослідження концепту є одним із найважливіших напрямків дослідження в лінгвістиці. Цю категорію намагаються розглядати в різних аспектах та галузях наук, однак для лінгвістики концепт має особливе значення, оскільки є ключовою одиницею для опису мовної картини світу.

Вивчаючи концепт, мовознавці намагалися вибудувати дефініцію цього терміну та розмежувати його від інших подібних категорій (С. Балатова, О. Воробйова, Т. Врублевська, І. Гербера, М. Полюжин, Н. Фрасинюк), з'ясували структуру, типологію та узагальнені ознаки концепту (Ф. Бацевич, Т. Врублевська, А. Загнітко, Л. Сидельникова), визначали головні принципи його аналізу (Н. Єсипенко, Ю. Маслова) та встановлювали сутність такого явища як “концептосфера” (І. Живіцька, В. Іващенко, Л. Федорюк, А. Приходько). І все ж дослідження концепту залишається актуальним та затребуваним.

Дослідження окремих концептів – це найчастіше аналіз “базових” концептів, які пов'язані з культурою певного народу або репрезентують загальнопоняттєвий рівень. Сучасні лінгвістичні дослідження дедалі частіше зосереджуються на концептах, які розкривають структурні уявлення про світ у свідомості носіїв певної культури. Нашу увагу привернув концепт “*SPACE*” (ПРОСТІР), який відіграє фундаментальну роль у світобаченні людини, але, незважаючи на очевидну опорність у формуванні картини світу, залишається малодослідженим.

Концепт “*SPACE*” є багатовимірним: він поєднує фізичні, когнітивні та культурні аспекти сприйняття світу. Адже простір виступає не лише як фізична, але й як метафорична категорія, що формує розуміння соціальних, культурних і екзистенційних зв'язків. Наприклад, у лінгвокультурології

(Л. Масенко, В. Гнатюк) простір трактується як базова координата, через яку людина осмислює своє місце у світі. У когнітивній лінгвістиці (Дж. Лейкоф, Р. Ленгекер, В. Чейф) досліджуються способи, якими поняття простору відображається в мовних структурах і впливає на формування категорій мислення. Психолінгвістика (Є. Кларк, А. Баррі) приділяє увагу тому, як концепт простору формується у свідомості індивіда і відображається в мовленні. Історико-когнітивні дослідження демонструють, що зміст концепту “*SPACE*” зазнавав змін залежно від історичних, соціальних і культурних умов. На сучасному етапі це поняття охоплює не лише фізичний, а й віртуальний, соціальний і культурний виміри. Наприклад, у технологічному контексті простір трактується як віртуальний або цифровий, що формує нові способи взаємодії людей із реальністю. Відповідно важливість цієї категорії для англomовної культури беззаперечна, що визначає **актуальність** роботи.

Таким чином концепт “*SPACE*” у сучасному англomовному дискурсі та засоби його вербалізації потребують докладного вивчення, що й обумовило вибір теми нашого дослідження.

Наукова новизна дослідження полягає у детальному аналізі концепту “*SPACE*” в англійській мові, виділенні його семантичних компонентів і систематизації засобів вербалізації, з урахуванням сучасних тенденцій у лінгвокультурології.

Об’єкт дослідження: концепт “*SPACE*” у сучасному англomовному дискурсі.

Предмет дослідження: вербальні засоби вираження концепту “*SPACE*” у сучасному англomовному дискурсі.

Мета дослідження: визначити особливості вербалізації концепту “*SPACE*” у сучасному англomовному дискурсі.

Завдання дослідження:

- 1) Охарактеризувати головні ознаки категорії “концепт”, структуру та рівні представлення.
- 2) Визначити основні підходи до вивчення концепту “SPACE” у лінгвістиці.
- 3) Дослідити особливості вербалізації концепту “SPACE” у межах англomовного дискурсу.
- 4) Дослідити понятійну, образну та аксіологічну складові концепту “SPACE” у сучасній англійській мові.
- 5) З’ясувати різницю та особливості представлення концепту “SPACE” в англійській та українській мовах.

Матеріалом дослідження є словникові визначення лексеми “SPACE” в англomовних тлумачних і тезаурусних словниках.

Для вирішення поставлених завдань використано такі **методи**: описовий метод (для систематизації вербальних засобів концепту), метод аналізу словникових дефініцій (для визначення лексико-семантичних варіантів лексеми “SPACE”), компонентний аналіз (для виявлення змістових характеристик лексеми та формування синонімічних рядів), семантико-когнітивний аналіз (перехід від значень до змісту концепту на основі когнітивної інтерпретації).

Практична цінність роботи полягає в можливості використання її результатів у практичних курсах/спецкурсах із міжкультурної комунікації, лінгвокультурології, когнітивної лінгвістики, під час написання курсових і магістерських робіт, укладання термінологічних, тлумачних словників чи антологій концептів, а також під час підготовки навчальних матеріалів із когнітивної семантики та лексикології.

Концепт “SPACE” у сучасній англійській мові є багатовимірним явищем, що охоплює фізичний, метафоричний і віртуальний виміри. Його вербалізація відображає культурні особливості англomовного світу,

водночас дозволяючи розкрити універсальні закономірності сприйняття простору людством.

Структура роботи: вступ, два розділи, висновки та список використаних джерел.

У вступі подано загальні відомості про дану наукову працю, починаючи від умотивування теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об'єкту, предмету та структурування роботи.

У першому розділі подаються загальні відомості про концепт, концептосферу, дискурс. З'ясовано головні позиції лінгвістів щодо аналізу даної категорії. Визначено структуру концепту та його рівні представлення (поняттєвий рівень, образний рівень та аксіологічний (ціннісний)). А також з'ясовано представлення змісту концепту, що окреслюється у вигляді полів – від ядра до периферії. Проаналізовано феномен дискурсу, який в роботі розглядається як цілісний мовний твір, що охоплює різні когнітивні та комунікативні функції та формується під впливом концептів

Другий розділ містить власний аналіз концепту "SPACE" у англomовному дискурсі, де він виконує роль універсальної метафори, яка інтегрує уявлення про цінності, соціальні норми, прагнення до свободи, прагматичні аспекти сучасного життя та емоційні потреби. Він відображає багатогранність англomовної культури, акцентуючи увагу на важливості простору в усіх сферах людської діяльності.

У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи.

Загальна кількість сторінок 70, кількість використаних джерел 90

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ КОНЦЕПТУ “SPACE”

1. 1. Поняття концепту в лінгвістиці

1. 1. 1. Визначення поняття “концепт”: теоретичний аспект.

Пізнання світу кожною людиною починається через сенсорне сприйняття. Наступним етапом пізнання можна вважати процес засвоєння та осмислення поняттєвої бази навколишнього світу. Це осмислення відбувається шляхом систематизації та категоризації явищ дійсності. А вже “сукупність уявлень про світ, зафіксованих у значенні різноманітних слів і висловів, формується в певну систему поглядів, які потребують свого подальшого осмислення” [Балатова 2007, с. 38]. Саме цим займається когнітивна лінгвістика, основним об’єктом якої є мова як інструмент пізнання світу. У межах когнітивних досліджень і функціонує поняття “концепт”.

Термін “концепт” походить від латинського “conceptus” – водоймище; спалах; зачаття, запліднення; плід (зародок), що є похідним від “conspicio” (збираю, приймаю; задумую), утвореного від дієслова “capio” (беру; одержую, приймаю). Також простежується зв’язок із грецьким “κάπτω” (глитаю), оскільки найперші уявлення про концепт/поняття трапляються ще в працях Аристотеля.

Розвиток прикладної лінгвістики у бік нейролінгвістики (галузі, що існує на межі нейрофізіології та лінгвістики) дозволив зсунути вектор зацікавлень мовознавців у бік ментальної сфери, що врешті призвело до появи когнітивної лінгвістики. Такий підхід пов’язаний із усвідомленням того, що знання про мову не обмежуються лише мовним матеріалом, а зберігаються в нашій свідомості у вигляді мисленнєвих структур – концептів різного рівня складності й абстрактності. Пояснення цих

структур різними лінгвістами відбувалося залежно від підходів, які вони представляли. Зазвичай виділяють такі ракурси дослідження: *когнітивний, лінгвокультурологічний, психолінгвістичний*.

Згідно з *когнітивним* підходом до вивчення явища “концепт”, основну увагу зосереджено з одного боку на дослідженні картини світу, відображеної через призму мовлення індивідуума, а з іншого – розглядається функціонування мови як різновиду когнітивної діяльності. Осмислити концепт у такому ракурсі – це з’ясувати механізми, які пов’язують ментальну сферу та мовленнєву діяльність.

Вивчення концепту в межах когнітивної лінгвістики має найбільш очевидні причини, оскільки сам термін є базовим для цієї галузі лінгвістики. Учені, що оперують цим поняттям у межах лінгвокогнітивістики (С. Жаботинська, А. Приходько, О. Селіванова, М. Кочерган, А. Загнітко, І. Гарбера), загалом розглядають концепт як продукт мисленнєвої діяльності, що має мовний еквівалент, але виходить далеко за межі поняттєвого поля.

За визначенням О. Селіванової, концепт – це інформаційна структура свідомості, різносубстратна, певним чином організована одиниця пам’яті, яка містить сукупність знань про об’єкт пізнання, вербальних і невербальних, набутих шляхом взаємодії п’яти психічних функцій свідомості й позасвідомого. Ядром концепту є поняття, фіксоване у вигляді пропозиційних структур і позначене певною номінативною одиницею. Концепти зароджуються під час пізнавальної діяльності, відображають і узагальнюють досвід людини й інтеріоризовану її свідомістю дійсність, підводячи інформацію під певні вироблені суспільством категорії та класи. Слово є засобом доступу до концептуального знання, однак воно може представляти різні концепти, тому мова є доволі компактним засобом концептуалізації [Селіванова 2006].

А. Загнітко наголошує: “Концепт – глобальна одиниця мисленнєвої діяльності, він є квантом структурованого знання. Концептам здебільшого властивий універсалізм, їхнє вираження не можна обмежити тільки мовою, але остання постає одним із найпотужніших засобів вияву концепту зокрема і концептосфери загалом” [Загнітко 2010, с. 13].

І. Гарбера у своїй науковій розвідці виводить власну дефініцію: “Концепт – це універсальна, глобальна одиниця ментального рівня, квант чітко й послідовно структурованої системи знань людини про матеріальний і духовний світи, що її оточують; засобом вираження й пояснення якого є мова; виконуючи оцінну функцію, тісно пов’язаний із розумом, пам’яттю, культурою та психікою [Гарбера 2014, с. 67].

М. Кочерган зазначає, що “концепти є частинами ментальної картини світу і відображають наше розуміння об’єктів, явищ та ідей, що нас оточують” [Кочерган 2003, с. 254]. На думку дослідника, концепти належать до “ментальних або психічних ресурсів свідомості й тієї інформаційної структури, яка відображає знання й досвід людини”; це “оперативна змістова одиниця пам’яті, ментального лексикону, концептуальної системи і мови мозку усієї картини світу, відображеної в мозку людини”. Концепти поєднують відомості про те, що “індивід знає, припускає, думає, уявляє про об’єкти світу” [Кочерган 2001].

Лінгвокультурологія, що вивчає мову в якості виразника певної нації/культури, розглядає концепт з позицій антропоцентричної парадигми: саме людина, як носій культурних цінностей та національного менталітету, займає центральне місце в дослідженні тих чи інших явищ. Оскільки людина пізнає світ через усвідомлення себе, її свідомість є одночасно суб’єктом і об’єктом аналізу.

Учені-лінгвісти, що розглядають концепт з цих позицій, вбачають у ньому не просто індивідуально-культурну сутність, а соціальний конструкт, що є одночасно продуктом і виразником певного суспільства. Адже

жодного концепту не існувало б, якби не історія соціальних взаємодій як ряду подій протягом життя будь-якої особи, яка засвоїла це поняття, або набагато більшого ряду подій протягом усієї історії певної етнокультурної спільноти. Зрештою всі концепти існують, тому що вони успішно виконували соціальні, культурні й субкультурні функції в минулому і, отже, залишаються для подальшої передачі в історичних та культурних реаліях.

В. Жайворонок, Ж. Краснобаєва-Чорна, І. Голубовська розглядають концепт як певне ментальне утворення, що відзначається своїми етнокультурними особливостями.

В. Жайворонок тлумачить концепт як “вмістилище узагальненого культурного смислу (сенсу), що дає підстави вважати мовну одиницю культурним концептом” [Жайворонок 2007, с. 10]. Крім того, лінгвіст називає ці ментальні одиниці “концептами історико-культурної свідомості народу” [Жайворонок 2007, с. 11], виділяючи у їхній структурі образність і етносимволіку. Учений розглядає їх як специфічні мовні одиниці, наповнені етнокультурним смислом, що найчастіше виникають і функціонують у культурному контексті, позначаючись експресивністю, образністю, символічністю.

І. Голубовська поділяє таку ж думку: “це комплекс культурно детермінованих уявлень про предмет, певне культурно зумовлене ментальне утворення” [Голубовська 2002]. Г. Гайдук вважає, що концепти – не просто ментальне утворення, вони власне й являють світ у голові людини, утворюючи концептуальну систему, а знаки людської мови кодують у слові зміст цієї системи [Гайдук 2013].

На думку М. Полюжина, “Головне в лінгвокультурологічному підході до розуміння концепту те, що він визнається базовою одиницею етнокультури. Концепт у такому розумінні відрізняється від інших одиниць, що досліджуються в лінгвокультурології, своєю ментальною природою” та є “посередником між реальним світом і мовою” [Полюжин

2015, с. 217]. Крім того, учений розглядає ці підходи (когнітивний та лінгвокультурологічний) як два вектори одного явища: людина – культура (когнітивний підхід) та культура – людина (лінгвокультурологічний). “Оскільки свідомість поєднує в собі мову й культуру в їх взаємодії, то будь-яке лінгвокультурне дослідження водночас і когнітивне” [Полюжин 2015, с. 217].

Психолінгвістична теорія розглядає концепт як уявне утворення, що має характер усталеного та типового образу. Особливий акцент робиться на суб'єктивно значимих, динамічних характеристиках концепту.

Ідея про те, що концепти допомагають людині впоратися із задачею “осмислити світ”, є визначною в психолінгвістичних дослідженнях концептів. Наприклад, І. Сміт та Д. Медін, говорячи про концепт, зауважують: “Без концептів психічне життя було б хаотичним” [Smith & Medin 1981, с. 1]; а Г. Мерфі вважає, що “Концепти - це клей, який утримує наш розумовий світ разом” [Murphy 2002, с. 1].

Представник психолінгвістичного підходу С. Пінкер у своїй роботі “Як працює мозок” порівнює людський мозок з комп'ютером, де відбувається перетворення інформації в зручні для зберігання одиниці, або ж шаблони, – концепти [Pinker 2015, с. 101]. У своєму основоположному дослідженні Е. Рош подібним технологічним порівнянням охарактеризувала концепції як інтерфейси між організмом і подразниками в середовищі цього організму [Rosch & Mervis 1976, с. 384]. А О. Хорошун визначає концепт як “утворення динамічного характеру, залежне від закономірностей психічного життя людини” [Хорошун 2014].

О. Єфименко визначає концепт як локалізоване ментальне утворення, що відбиває реально існуючий, предметний, об'єктивний світ, маючи широкий зміст, який охоплює різні вияви явища в картині оточуючої дійсності і слова у системі певної мови [Єфименко 2005].

Також варто зазначити й інші можливі підходи до вивчення концепту:

- 1) ментальний (зосереджується на аналізі ментальних процесів та уявлень, які впливають на формування та розуміння концепту у свідомості особи);
- 2) комунікативний (у процесі сприйняття та спілкування концепти-образи отримують нові концептуальні значення);
- 3) інтегрально-когнітивний (Л. Шевченко);
- 4) філософсько-семіотичний (у центрі вивчення цієї парадигми знаходяться когнітивні основи знаковості);
- 5) аксіологічний, де базовим принципом типології концептів є контраст між особистими цінностями, цінностями мікрогруп, макрогруп, етнічними та загальнолюдськими цінностями;
- 6) опозиційно-комлементарний (концепти розподіляються залежно від певних відмінних ознак, які взаємно доповнюють одна одну (А. Приходько);
- 7) онтологічний (класифікація концептів ґрунтується на онтологізації людини у світі, суспільстві, культурі та мові (А. Приходько, І. Голубовська, Ю. Святюк);
- 8) змістово-структурний (концепти поділяють відповідно до внутрішнього устрою та сутності (А. Мартинюк).

Українські мовознавці виділяють і інші аспекти вивчення концепту. Наприклад, В. Іващенко розрізняє чотири основні шляхи розуміння концепту: 1) лінгво-логіко-філософський; 2) психолінгвістичний та лінгвокогнітивний; 3) лінгвокультурологічний; 4) лінгвопсихологічний [Іващенко 2004, с. 178]. Професорка О. Цапок виокремлює наступні ключові складові: логіко-філософський (концепт пов'язаний з поняттям); логіко-семантичний (ототожнення концепту зі значенням); психологічний (закладена ідея О. Потебні про “трирівневу структуру слова”: внутрішня форма, зовнішня і зміст); інтегративний (концепт – це інформаційна

структура свідомості з огляду на різні способи отримання інформації) [Цапок 2004, с. 13].

1. 1. 2. Структура концепту та розбіжності у диференціації термінів.

Ще одним цікавим питанням у дослідженні концептів є те, що лінгвісти мають певні розбіжності у диференціації таких термінів як “концепт”/ “поняття”/ “значення” та “концепт”/ “слово”.

Проблеми з протиставленням *концепту* і *поняття* видаються цілком логічними, адже з англійської слово “concept” може перекладатися і як концепт, і як поняття. Крім того, таке ототожнення може пояснюватися існуючою в мовознавстві семіотичною моделлю “Трикутник Огдена-Річардса” (Схема 1).

Схема 1

Адже однією з вершин трикутника виступають одразу три різні категорії: “поняття”, “концепт” та “значення”.

Зважаючи на це, Л. Сидельникова, наприклад, ставить знак рівності між значенням та концептом [Сидельникова 2019]. А деякі мовознавці (наприклад, Дж. Лакофф, М. Джонсон) ототожнюють терміни “поняття” й “концепт”, пояснюючи це тим, що просто відбулося синонімічне заміщення: на зміну слову “поняття” (якому в лінгвістичних дослідженнях

майже не залишилось місця) з'явився термін “концепт” [Lakoff & Johnson 1980, с. 4]. Або ж зазначають, що поняття є логічно конструйованим концептом, позбавленим образності, яке практично витіснене із наукового обігу [Фрасинюк 2021].

Однак більшість мовознавців (С. Балатова, Ф. Бацевич, Т. Врублевська, І. Гарбера, Н. Єсипенко, О. Селіванова, Л. Сидельникова, М. Ярич) розмежовують терміни “концепт” і “поняття”. По-перше, їх розглядають як терміни різних наук: поняття – це одиниця філософії та формальної логіки, а концепт – одиниця лінгвістики й філології. По-друге, поняття вужче за концепт і є його частиною. Поняття поділяються на одиничні (тобто ті, що позначають лише один предмет) та загальні (які втілюють в собі сукупність багатьох об'єктів). Але при цьому значення їх узагальнене, зведене до усередненої думки про певний об'єкт чи явище. Тобто це набір усіх характеристик, притаманних певному об'єкту чи явищу. На відміну від поняття, концепт багатогранний і несе в собі індивідуальний сенс (як для кожного індивіда, так і для певного народу). Також важливою відмінністю можна вважати емоційність концепту, адже, крім об'єктивних фактів, концепт містить специфічні уявлення, асоціативні ознаки та переживання, які з ним пов'язані. Варто наголосити, що будь-який концепт має тотожне поняття, але не кожне поняття може вважатися/бути концептом.

Ю. Маслова диференціює ці явища, визначаючи ключовою відмінністю вербальну реалізацію: “Якщо поняття – це сукупність пізнаних істотних ознак об'єкта, то концепт – ментальне національно-специфічне утворення, планом змісту якого є вся сукупність знань про цей об'єкт, а планом вираження – сукупність мовних засобів (лексичних, фразеологічних, пареміологічних та ін.)” [Маслова 2023, с. 27].

Досліджуючи різницю між *концептом* та *значенням*, більшість лінгвістів сходяться в думці, що це різні явища. Адже, як уже було

зазначено вище, концепт – об’ємна структура, а відповідно включає в себе і значення, проте не обмежується ним. На це вказує В. Ніконова: “Слово ж своїм значенням завжди передає лише частину концепту” [Ніконова 2008, с.40]. Можна сказати, що значення – це всі відомі варіанти об’єктивної дійсності щодо конкретного предмета чи явища, а концепт – ці ж об’єктивні факти відображених у нашій свідомості предметів чи явищ з додаванням суб’єктивних нашарувань.

Однак необхідно зазначити, що суб’єктивність не повинна трактуватись як створення стереотипізації. Концепт не означає стереотип, який є когнітивно-психологічним утворенням, схематизованим і одностороннім образом явища, людини, речі, суб’єктивним поняттям поточного мислення та мови, що становить невід’ємну складову мовної картини світу певного етносу.

Ще одним дискусійним питанням постає розрізнення термінів “концепт” і “слово”. Розглядаючи ці поняття, зазвичай їх не ототожнюють. Однак деякі науковці все ж вбачають їхню єдність, мотивуючи це тим, що оскільки концепт реалізується через слово, то, відповідно, слово є назвою концепту, таким способом ставлячи між ними знак рівності. Але все ж таки більшість лінгвістів доводять різність цих явищ цілком простим фактом: для існування концепту не потрібне словесне вираження, адже у свідомості людини він зберігається у вигляді образу. Крім того, слово має семантичний зміст, а концепт – когнітивний і культурний.

Важливим для розуміння явища концепту є усвідомлення його *структури*. Концепт має декілька рівнів представлення:

1. інформаційне поле – це загальне значення, поняттєвий рівень;
2. емоційно-чуттєве поле – образний рівень;
3. інтерпретаційне поле – ціннісний рівень.

Також необхідне розуміння представлення *змісту* концепту. Зазвичай концепт окреслюють у вигляді полів – від ядра до периферії.

Ядро – це словникові значення певної лексеми, яка і є назвою концепту, периферія – суб’єктивний досвід, конотації та асоціації. У їх трактуванні ядру відповідає пропозиційна (відносно істинна, несуперечлива) інформація, а периферії – асоціативно-термінальна (метафорична).

Щоб змодельовати структуру концепту, необхідно описати його макроструктуру (при цьому віднести когнітивні ознаки до образного, інформаційного компоненту чи до інтерпретаційного поля), описати категоріальну структуру (визначитися з ієрархією когнітивних класифікаційних ознак), описати польову структуру (ядро, ближня та дальня периферії).

Сукупність концептів, об’єднаних за тематичною ознакою в певну ієрархічну систему, називається *концептосферою*. Хоча А. Приходько у своїй роботі “Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики” використовує термін “концептополе” [Приходько 2008], вважаємо, що концептосфера може мати вигляд концептополя, до якого послідовно й ієрархічно входять мікроконцептосфери – концептосфери – концептуальна картина світу – мовна картина світу.

Отже, підходи до розуміння концептів досить варіативні в сучасній лінгвістиці, зважаючи на те, що термін “концепт” як багатовимірний одиниця ментального рівня розглядається в різних векторах лінгвістичного знання. Таким чином, можна сформулювати єдину дефініцію, яка б об’єднувала усі важливі характеристики разом з комплексом специфічних конкретизаторів.

Концепт – це багатовимірний ментальний структура, одиниця людської свідомості, утворена шляхом вербалізації і закріплена в людській

свідомості як результат досвіду певного народу. Ця категорія містить такі ознаки:

- 1) історичний детермінізм;
- 2) неоднорідність змісту (конкретне й абстрактне, раціональне та емоційне);
- 3) суб'єктивність;
- 4) гнучкість та рухливість;
- 5) різноманітність типів знакових репрезентацій;
- 6) оперативність;
- 7) інваріантність;
- 8) атрибут культури,
- 9) референційність;
- 10) сутнісна психічність.

1. 1. 3. Методологічні принципи дослідження концептів.

Вивчення концептів у лінгвістиці значною мірою залежить від застосованих методів аналізу. Одним із ключових методів у лінгвоконцептології є концептуальний аналіз, який, втім, інтерпретується науковцями неоднозначно, що призводить до використання різних його підходів і технік. Зокрема, концептуальний аналіз нерідко визначають як “процес виявлення й інтерпретації значень лексичних та фразеологічних одиниць, які вербалізують концепт, через що його часто називають концептуально-семантичним аналізом” [Залужна 2014, с.34].

Українські дослідники наголошують, що аналіз концептів виходить за межі традиційного семантичного підходу. Так, В. Кононенко вказує, що семантичний підхід зосереджується на встановленні значень слова через його зв'язки з іншими словами, тоді як концептуальний аналіз прагне розкрити ширший зміст, що включає культурні та когнітивні аспекти. За його словами, концептуальний аналіз охоплює також вивчення когнітивних

категорій, таких як предикатність, процесуальність, субстантивність, що передбачає аналіз взаємодії різних лексико-граматичних елементів [Кононенко 2006, с.112].

А. Мартинюк додає, що семантичний аналіз виявляє елементи структури значення, тоді як концептуальний аналіз прагне інтегрувати ці елементи у певну когнітивну схему чи структуру [Мартинюк 2006, с.107].

Дослідники виділяють два основних підходи до аналізу концептів: *відсистемний* та *відтекстовий*.

Відсистемний підхід зосереджується на лексикографічному описі ключових слів, які є вербалізаторами концепту, а також на аналізі їх зв'язків у контексті. Найпоширеніші техніки цього підходу включають: 1) аналіз значень ключового слова за словниковими визначеннями; 2) дослідження багатозначності слова; 3) побудову й аналіз лексико-семантичних полів із центральною лексемою концепту; 4) аналіз фразеологізмів і стійких виразів, що містять ключове слово; 5) проведення психолінгвістичних експериментів [Марчук 2021, с.110].

Відтекстовий підхід, як зазначає Л. Шевченко, дозволяє досліджувати функціонування концептів у художніх текстах. Цей метод включає: 1) виявлення лексичної сполучуваності ключового слова через суцільну вибірку тексту; 2) аналіз індивідуальних авторських концептів для розуміння творчої картини світу; 3) створення текстових полів, у межах яких реалізується концепт; 4) дослідження семантичного розвитку слів, що репрезентують концепт [Шевченко 2012, с. 54].

Обидва підходи активно застосовуються в сучасних дослідженнях. У даному дослідженні використовуємо відсистемний підхід для аналізу ключової лексеми концепту “*SPACE*”, що полягає у виконанні наступних етапів дослідження:

- 1) виявлення семного складу ключового слова;
- 2) виявлення синонімічного ряду;

- 3) аналіз контекстуальних синонімів, оказіональних індивідуально-авторських номінацій, стійких сполук, фразеологізмів, паремії, метафоричних номінацій, стійких порівнянь;
- 4) аналіз паремій та афоризмів;
- 5) визначення способів концептуалізації як вторинного переосмислення відповідної лексеми;
- 6) побудова номінативного поля концепту.

Отже, концепт є багатоаспектним явищем, яке функціонує як інструмент пізнання й репрезентації дійсності. Він є результатом складного процесу взаємодії між мисленням, мовою та культурою, відображаючи багатогранність людської свідомості. У цьому сенсі концепт постає як універсальний механізм інтеграції знань, що дозволяє осмислювати реальність через призму мовного й культурного досвіду.

1. 2. Вербалізація концептів: основні принципи

Функціонування концептів на мовному рівні – питання дискусійне. Адже різноманіття підходів до осмислення концептів породжує численні дискусії щодо їх вербалізації. Як було розглянуто у попередньому підрозділі, деякі науковці вважають, що концепт не має вербальної природи, інші ж наголошують, що концепти можуть бути повністю вербалізовані, а “вербалізація передбачає переклад змісту чи ідеї у словесну форму природної мови” [Шевченко 2005, с.233].

Існує також думка, що лише частина концептуальної інформації підлягає мовній репрезентації, тоді як інша частина представлена у психіці через ментальні образи, схеми чи інші невербальні моделі. У такому розумінні концепт вважається частково вербалізованим явищем. Зокрема,

дослідники відзначають, що певні концепти можуть не мати сталої мовної репрезентації, але це не заперечує їхнього існування як когнітивних феноменів [Фрасинюк 2021].

Сам термін “вербалізація” може мати як широке (соціальне), так і вузьке (лінгвістичне) тлумачення, що залежить від контексту. У межах лінгвокогнітології він трактується як вираження концепту або окремих його характеристик засобами мови.

У межах цього дослідження приймається позиція, що концепт за своєю природою є лише частково вербалізованим. Як результат індивідуального осмислення, він потребує використання комплексу мовних засобів для своєї репрезентації. Це узгоджується з думкою Д. Каліщук, яка зазначає, що “описати концепт повністю неможливо – його вербалізація завжди залежить від контексту: історичного періоду, типу дискурсу, суспільних умов” [Каліщук 2017, с. 215].

У мовній практиці концепти здебільшого представлені через ключові слова-репрезентанти, які є прямою номінацією концепту. До номінативного поля входять різні мовні засоби: прямі й переносні значення, споріднені слова, фразеологізми, порівняння, асоціації, метафори, словникові дефініції, а також тексти різних жанрів [Гавриленко 2004, с.44].

О. Селіванова зазначає, що деякі концепти мають схильність до ад’єктивної репрезентації, проте більшість із них виражаються іменниками, що є найбільш продуктивним способом їх об’єктивації. Саме “іменникова форма забезпечує концепту прототипове найменування” [Селіванова 2008].

Одним із ключових методів аналізу концептів є дефінування, яке полягає у виявленні їхніх ознак за допомогою словникових визначень. Однак дослідники наголошують, що концепт значно ширший, ніж лексичне значення слова, яке його позначає. “Для повного розуміння концепту необхідно враховувати весь спектр мовних засобів, що виступають його вербалізаторами” [Селіванова 2008, с. 248].

А. Вежбицька класифікує засоби вербалізації концептів на прямі й непрямі. До прямих належать лексичні одиниці, безпосередньо пов'язані з концептом, а до непрямих – мовні елементи, які передають його риси через сполучуваність, граматичні характеристики та контекстуальні зв'язки [Wierzbicka 1994].

Аналіз концептів часто здійснюється через призму трьох рівнів: поняттєвого, образного та ціннісного. На поняттєвому рівні концепт досліджується через словникові дефініції, які дозволяють виділити основні характеристики. Образний рівень вивчає метафоричні та художні прояви концепту. Ціннісний рівень, у свою чергу, розкриває аксіологічне значення концепту для певної культури.

Таким чином, концепт є складовою національної культури та може бути репрезентований у мові різноманітними способами: через готові лексеми, стійкі фразеологізми, вільні словосполучення, синтаксичні структури та навіть сукупності текстів. Вербалізація концепту завжди залежить від умов комунікації та мовного контексту.

1. 3. Простір як когнітивна та лінгвістична категорія

Концепт “*SPACE*” належить до універсальних концептів, оскільки існує в усіх народів та в усіх мовах світу. І хоча в мовній свідомості різних етнічних груп це поняття й буде трактуватися дещо по-своєму, загальний пласт змісту матиме спільне джерело. Концептуалізація поняття “*SPACE*” відбувалася протягом багатьох століть. Відповідно, для кращого розуміння соціальних, культурних, етичних і цінносних значень цього концепту необхідне глибше усвідомлення того, як саме він розглядається в якості когнітивної та лінгвістичної категорії.

Когнітивна семантика є важливою частиною когнітивної лінгвістики та є загальною теорією концептуалізації й категоризації. Традиційно в

семантиці значення розглядається як щось, що існує поза людиною, в навколишньому середовищі, проте в когнітивній семантиці значення є феноменом, який формується в свідомості носія мови і залежить від його інтерпретації світу.

В рамках когнітивної семантики виокремлюються такі типи лексичних концептів:

- Розумова картинка - слова, що відображають реалії чи міфологеми, такі як вічність, хаос (eternity, chaos).

- Концепт-схема - слова з “просторовим” значенням, наприклад, дерева, дороги, ріка (trees, roads, river).

- Концепт-гіперонім - слова, що відображають гіпо-гіперонімічні зв'язки в лексичній системі, як, наприклад, одяг (clothes) - сукня, спідниця, блуза, брюки (dress, skirt, blouse, pants).

- Концепт-фрейм - багатокомпонентний концепт, що пов'язаний з асоціацією слів, наприклад, дитячий садок - вихователі, діти, іграшки, ігрові кімнати, галас, веселощі (kindergarten - educators, children, toys, playrooms, noise, fun).

- Концепт-інсайт - лексеми, що позначають основні ознаки, відомі людині з дитинства, наприклад, рюкзак (backpack) - предмет для носіння необхідних речей.

- Концепт-сценарій - лексеми, що відображають послідовність подій або дій, як у випадку з уроком (lesson) або укладанням (stacking).

- Калейдоскопічний концепт - лексеми, що об'єднують фрейми, схеми, концепти-сценарії, розумові картинки, почуття і переживання, наприклад, чесний (honest), провина (fault), борг (debt) [Крисанова 2013].

Структура та когнітивні параметри концепту “простір”, як елементу свідомості носіїв англійської мови, що структурує їх знання про простір, розглянуті в ході запропонованого дослідження на матеріалі інформації лексикографічних джерел та дискурсу. У межах дослідження було

проаналізовано різноманітні джерела, зокрема англomовні словники, тексти наукового характеру, а також художні твори, що відображають уявлення про простір як культурний та когнітивний феномен.

Концепт “*SPACE*” розкривається через специфічну лексико-семантичну мережу, яка охоплює поняття, пов’язані з фізичними, соціальними та навіть метафізичними характеристиками простору. Зокрема, уявлення про простір включають такі аспекти, як межі, глибина, висота, широта, а також відчуття гармонії та порядку, що є інтегральною частиною мовної картини світу англomовного суспільства.

Інтегруючи різні класифікаційні підходи до концепту як когнітивної та лінгвокультурологічної одиниці, кваліфікуємо концепт “*SPACE*” за такими характеристиками:

- 1) за ступенем конкретності / абстрактності змісту – абстрактний;
- 2) за частотністю й регулярністю актуалізації – актуальний;
- 3) за структурою – складний (багаторівневий);
- 4) за змістовою ознакою – концепт-сценарій;
- 5) за ступенем поширення – універсальний, загальнонародний;
- 6) за ознакою розвитку структури – такий, що розвивається (активно використовується, розширюючи свою структуру новими ознаками);
- 7) за лінгвокультурологічним параметром – із щільним ядром;
- 8) за гносеологічним параметром – повсякденний;
- 10) за поняттєвим класом – базовий.

Таким чином, концепт *SPACE* є багатограним і динамічним елементом ментальної сфери, що інтегрує у собі як універсальні, так і культурно специфічні характеристики. Його вивчення дозволяє не лише глибше зрозуміти мовну картину світу, але й виявити важливі аспекти когнітивної діяльності, що лежать в основі мислення та пізнання.

1. 4. Дискурсивний вимір вербалізації концепту

Теоретичний аналіз природи феномена “концепт” органічно приводить до розгляду наступного лінгвістичного явища – поняття “дискурсу”. Термін “дискурс” (походить від французького discours – “мовлення, промова, виступ”) використовується в різних дисциплінах, а саме: в лінгвістиці, літературознавстві, культурології, філософії та соціології. І в кожній сфері використання це поняття “обростає” новими смислами та конотаціями. Для нашого дослідження важливим є аналіз лінгвістичної природи дискурсу, що визначається як “комунікативна подія, що може бути описана або як послідовність пов’язаних один з одним мовленнєвих актів (або висловлень), або як певна послідовність речень, що складають основу такого опису” [Словник сучасної лінгвістики 2012, с. 138]. Слід зазначити, що сама словникова стаття не подає однозначного трактування поняття “дискурс”, акцентуючи на його неоднозначності та деякій “розмитості” визначення. Хоча проблема теоретичного визначення та практичного застосування дискурсів в різних аспектах посідає провідне місце в сучасній лінгвістиці (Г. Заньковська, Н. Єсипенко, О. Олійник, М. Полюжин, А. Приходько, О. Тумак, К. Хачатурян та ін.), проте однозначного тлумачення терміну ще не склалося. Слід зазначити, що в більшості робіт вчених склалася традиція, у якій дискурс визначається як цілісний мовний твір, що охоплює різноманіття його когнітивних і комунікативних функцій. Тому і ми, вслід за науковцями, приймаємо це визначення, щоб застосувати у нашому дослідженні.

Проблема теоретичного наповнення та практичного функціонування дискурсів підводить нас до визначення лінгвістичної кореляції між дискурсом та концептом, що стала предметом розвідок вчених (О. Качмар, А. Мартинюк, А. Приходько, Ю. Шепель, Т. ван Дейк та ін.). Так, у роботі Т. ван Дейка зазначається, що між дискурсом та концептом існує

дворівневий зв'язок. З одного боку, він проявляється в тому, що свідомість людини безпосередньо впливає на якісні характеристики результатів пізнавальної діяльності, об'єктивованих у дискурсі. З іншого боку, концепти складають когнітивну структуру дискурсу [цит. за: Котова 2016, с. 28]. Враховуючи цю бінарність, прикметно, що дискурс “концентрується навколо певного опорного концепту; створює загальний контекст, що описує дійові особи, об'єкти, обставини, час, вчинки тощо і визначається не стільки послідовністю речень, скільки світом, загальним для того, хто його створює, і для інтерпретатора, який ‘розбудовується’ у процесі розгортання” [цит. за: Котова 2016, с. 28].

А. Приходько підсумовує, що в сучасній лінгвістиці склалися два підходи до аналізу зв'язків між дискурсом та концептом – *дискурсоцентричний* та *концептоцентричний*. Перший підхід передбачає епістемічний рух у напрямку від комунікації до когнітивної семантики, концентруючись на патерні “концепти в дискурсі” а другий – від когнітивної семантики до комунікації, де досліджуваним патерном є “концепт у дискурсах” [Приходько 2013, с. 44]. Для нашого дослідження доцільним буде враховувати концептоцентричний напрямок, адже англomовний дискурс розглядається як сфера актуалізації концепту “SPACE”. Що стосується робіт науковців, які досліджують даний феномен, то слід відзначити дисертацію Е. Веремчук, де розглядаються лінгвокогнітивний та лінгвосинергетичний аспекти лексико-семантичного поля “SPACE” / КОСМОС в англійській мові; роботи Л. Белєхової, Н. Тодорової та ін. Як бачимо, проблема концептосфери “SPACE” представлена в сучасній лінгвістиці спорадично, що відкриває широке поле для подальших розробок цього напрямку.

За типологією А. Приходька, концептосистему дискурсу представлено *метахтонами*, *автохтонами* та *аллохтонами* [Приходько 2008, с. 246–247]. Концепти, чийм іменем називається тип дискурсу

визначено як метахтони. Наприклад, концепт РЕЛІГІЯ є метахтоном для релігійного дискурсу, ПОЛІТИКА – для політичного, МЕДИЦИНА – для медичного. Автохтони називаються концептуальними константами або домінантами дискурсу, які є типовими, характерними, високоїмовірними та прогнозованими в межах конкретного типу дискурсу. Так, концепти ВЛАДА та ПОЛІТИК є автохтонами для політичного дискурсу, ТРЕНЕР – для спортивного. Аллохтони – це нетипові, не завжди прогнозовані, інколи нехарактерні елементи концептосистеми дискурсу. Вони тільки конкретизують автохтони, тому вважаються змінними категоріями, а їхнє залучення в концептосферу залежить від умов та структури комунікативної ситуації. З іншого боку, перелік концептуальних автохтонів є вичерпним та закритим [Приходько 2008, с. 247].

Схема 2

Концептосистема дискурсу за типологією А. Приходька

Розглядаючи концепт “SPACE” в різних вимірах англomовного дискурсу, зазначимо, що ця категорія буде змінною, такою що лише

конкретизує та уточнює домінуючі концепти кожного дискурсу, а значить, за типологією А. Приходька, ми розглядаємо їх як *аллохтони*. Конкретизуємо, що вербалізація концепту “SPACE” у нашому дослідженні охоплює деякі аспекти англомовного дискурсу, а саме: науково-технічного, медійного дискурсу, художньої літератури, масової культури та повсякденного спілкування, що не вичерпує подальші вектори аналізу в цих напрямках.

1. Науково-технічний дискурс. Науково-технічний дискурс характеризується “сукупністю всіх вербальних та невербальних засобів, котрі використовує людина для обміну інформацією в науково-технічній сфері спілкування” [Пономарів 2000, с. 169], де дискурс, за визначенням Л. Науменко, трактується як “поле комунікативних практик як сукупності подій, динамічна мовленнєва діяльність у певному соціальному просторі, яка має ознаку процесуальності та пов’язана з реальним життям і реальним часом, а також мовленнєві утворення, що виникають у процесі цієї діяльності, взяті у взаємодії лінгвістичних, паралінгвістичних та екстралінгвістичних факторів” [Науменко 2005, с. 4]. З урахуванням вищенаведеного, англомовний науково-технічний дискурс за своєю прагматичною спрямованістю можна визначити як інформативний, де закономірно, що домінуючою комунікативною функцією є інформативна.

Для науково-технічного дискурсу характерна точність, об’єктивність та когерентність. Логічно, що концепт “SPACE” у цьому дискурсі вербалізується через термінологічний та фаховий вокабуляр, відображаючи науково-технічні явища з області фізики, астрономії, географії тощо. Структура текстів цього дискурсу є логічно організованою, що сприяє формуванню конкретних концептів у свідомості реципієнтів. Наприклад, терміни на кшталт “*outer “SPACE”, “SPACE” craft*” або “*spatial dimensions*”, що ілюструють наукові уявлення про фізичний простір, мають однозначне визначення та пояснення.

2. Медійний дискурс. Медійний дискурс в роботах науковців визначається як “будь-який вид дискурсу, що реалізується в медіа-просторі та продукується ЗМІ” [Рябокінь, Капіталова 2022, с. 64]. Закономірно, що медіадискурс “надає уявлення про мовленнєву діяльність у сфері мас-медіа, оскільки охоплює численні екстралінгвістичні чинники, пов’язані з особливостями творення медіаповідомлення, культурозумовленими способами кодування та декодування, а також соціально-історичним та політико-ідеологічним контекстом” [Рябокінь, Капіталова 2022, с. 64]. Формуючи уявлення про простір через новини, документальні програми, соціальні мережі та інші канали комунікації, концепт “SPACE” характеризується багатоголоссям та міждисциплінарністю. Наприклад, ілюстрація глобальних питань, таких як освоєння космосу (“*SPACE exploration*”), екологічні проблеми (“*protected SPACEs*”) або урбанізація (“*urban SPACE*”). Завдяки візуальним і текстовим компонентам, які поєднують факти та емоційне забарвлення, медійний дискурс створює інтерактивний досвід для аудиторії.

3. Художня література та масова культура. Художня література та масова культура пропонують метафоричне і символічне осмислення простору декодування концепту “SPACE”. Найчастіше простір виступає як метафора для зображення внутрішнього світу персонажів, їхнього психологічного стану. Цей концепт може бути втілений і фізичним виміром, наприклад, у літературі жанру наукової фантастики концепт “SPACE” оприявнюється через уявлення про міжгалактичні подорожі. Закономірно, що масова культура осмислює цей концепт через архетипи та символи, такі як нескінченність чи невідомість. Отже, прочитання та декодування концепту “SPACE” у художній літературі та масовій культурі є величезним полем дослідження та потребує конкретного звуженого підходу до цієї проблеми.

4. Повсякденне спілкування. У повсякденному спілкуванні концепт “SPACE” вербалізується через мовленнєві кліше, наприклад, “*give me some SPACE*”, “*in a tight spot*”, таким чином інтегруючи простір у комунікацію як елемент культурної символіки та когнітивних асоціацій. Фразеологічний апарат англійської мови насичений такими висловами: “*empty SPACE*”, “*wide open SPACE*”, “*SPACE of mind*”, “*beyond the horizon*”, які відображають значення нескінченності або недосяжності. В англійській мові фразеологізми із семантикою простору часто виражають уявлення про свободу (“*room to grow*”), обмеження (“*hit a wall*”) або потенціал (“*open doors*”). Неможливо не зазначити, що концепт “SPACE” є одним із найпоширеніших джерел метафоричного та ідіоматичного рівнів англійської мови.

Рисунок 1

Приклади використання концепту “SPACE” у повсякденному спілкуванні

Таким чином, концепт “SPACE” , як універсальний елемент картини світу, адаптується до особливостей кожного типу дискурсу, збагачуючи його зміст і структуру. Вивчення цього концепту в англomовному лінгвокультурному дискурсі сприяє виявленню його культурної специфіки, а також сприяє глибшому розумінню механізмів когнітивно-комунікативної діяльності.

РОЗДІЛ 2. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ “SPACE” В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ

2. 1. Понятійна складова концепту “SPACE”

Для побудови лексико-семантичного поля концепту “SPACE” перш за все необхідно з’ясувати його **поняттєвий складник**. Як зазначає Н. Венжинович, поняттєвий складник концепту включає його мовну фіксацію, позначення, опис, структуру ознак, дефініцію, а також порівняльні характеристики цього концепту відносно інших. Ці характеристики ніколи не є ізольованими, їх найважливіша риса – багатовимірна голографічна інтеграція в систему нашого досвіду [Венжинович 2006, с. 8].

За етимологічним словником, слово “SPACE” запозичене з французької (франц. “SPACE”, *e”SPACE”*).

Походить від **англо-нормандського “SPACE”**, варіанти: *e”SPACE”*, *espas*, *espasce*, *espase*, *espasse*, *es”SPACE”*, *ezpas*, *a”SPACE”* і **старофранцузького spaze**, варіант *a”SPACE”*, що позначали період часу, тривалість, час (друга половина 12 ст – відстрочка, затримка, перепочинок), розмір, протяжність (місця), нагода, можливість (13 ст.), відстань між двома точками, інтервал, ширина, простір повітря або небо (16 ст.; 1662 у значенні “нескінченний простір Всесвіту”).

Корені слова у **класичній латинській: spatium** (також у **посткласичній латині spaciūm**) – курс або доріжка, простір землі, площа, простір, зайнятий чимось, простір, у якому розташований всесвіт, проміжний простір, проміжок, інтервал, простір, доступний для певної мети, кімната, лінійна протяжність, довжина, ширина, відстань, велика довжина або відстань, фактична відстань, площа поверхні, протяжність, розмір, відрізок часу, період, довгий період, часовий

протяжність, тривалість, проміжний період часу, інтервал, час, доступний для мети, (у музиці) різниця у висоті між двома нотами, інтервал, довжина або час метричної стопи, кількість голосного звуку [Oxford English Dictionary].

Тлумачні словники дають такі загальні значення концепту “*SPACE*” : 1) Загальний або необмежений обсяг. Лінійна відстань; інтервал між двома або кількома точками, предметами тощо. 2) Фізичний розмір або площа; обсяг у двох або трьох вимірах. 3) Обсяг або площа, достатня для мети, дії тощо; кімната для зберігання або виконання чогось. Також у розширеному використанні. Розмір або місце в листі, періодичному виданні, книзі тощо, доступне або зайняте письмовим чи друкованим матеріалом Переважно в контекстах обмеженого обсягу. (приміщення або доступний обсяг у газеті, періодичному виданні тощо чи на іншому носії, який можна придбати з певною метою, напр. реклама). 4) Обчислювальна техніка. Віртуальна або електронна кімната для зберігання даних. Часто зі змінним словом (*disk “SPACE”, file “SPACE”*). 5) Простір, на якому розташовані небесні тіла; фізичний всесвіт (за винятком небесних об'єктів) за межами земної атмосфери, що складається з майже вакууму з невеликою кількістю газу та пилу. Часто зі змінним словом (*deep , inner , near , outer “SPACE”*). 6) Безперервний, необмежений або необмежений обсяг у будь-якому напрямку, без посилання на будь-який матеріал, який може бути присутнім; це вважається атрибутом Всесвіту, який можна описати математично (у сучасній науці зазвичай пов'язаний з часом). Традиційно вважається, що має три виміри, на відміну від двох вимірів площі та одного виміру лінії (*Euclidean, hyperbolic, non-Euclidean, parabolic “SPACE”*). 7) Конкретний або обмежений обсяг. Область або протяжність, обмежена або визначена якимось чином. Частина або ділянка, певним чином відокремлена від більшої території чи протяжності; підрозділ, розділ. 8) Порожнє місце або частина; порожнеча; розрив. 9) Фізична або розумова сфера, в якій людина

живе або діє; уявний регіон, приватний для особи, у межах якого він чи вона відчуває себе комфортно чи без обмежень; (також) психічна позиція або стан розуму (напр. *personal "SPACE"*). 10) Переважно з і змінювальним словом. Сектор економіки або ринок, у якому відбувається торгівля зазначеними продуктами чи послугами. 11) Позначення часу або тривалості. Кількість або проміжок часу. Час, вільний або доступний для того, щоб щось зробити; *leisure; opportunity*. Головним чином *to have* (також *give*) *"SPACE"* простір. Часто поєднується з іншими іменниками, напр. *time*. Зараз рідкісні та архаїчні [Oxford English Dictionary].

У контексті концепту *"SPACE"* найбільш репрезентативними, на нашу думку, виявляються слова: *expanse, ground, area, gap, interval, linear extent, period of time, interval* – саме вони формують ядро концепту.

Оскільки базові значення кожного з ядроутворювальних слів мають свою концептосферу, можна виокремити декілька сегментів концептополя, у межах яких ці слова функціонують: “вимірювання простору”, “уявлення про простір”, “період часу” та “простір як ресурс/цінність”.

1) Сегмент “Вимірювання простору”.

Простір, що включає концепт вимірювання, уявляється як певна кількість одиниць, що складають ціле. Вимірювання стало активно розвиватися, особливо в епоху великих географічних відкриттів. До цього часу простір визначався через опис місць і орієнтації, що відображали повсякденні потреби людей. Важливим етапом стали розвиток картографії, вимірювання відстаней і визначення координат, що дозволило відобразити простір більш систематично.

Наприклад:

1. *“The “SPACE” between two places is measured in miles, kilometers, and light-years”.*
2. *“Navigators once marked the “SPACE” between two continents with nothing but stars and intuition”.*

3. *“The length of “SPACE” between the two stations was mapped with a compass and ruled by the winds”.*

4. *“How much “SPACE” do we need to fill the room?”*[Oxford Learner’s Dictionaries online].

2) Сегмент “Уявлення про простір”.

У контексті цього сегменту простір часто уявляється не лише як фізична величина, але й як ресурс. Людина традиційно мислить простір як щось, що може бути освоєне або поділене. У стародавніх культурах простір часто сприймався як неприборканий або хаотичний елемент, який треба було перетворити в щось організоване і контрольоване.

Наприклад:

“If they choose to occupy their “SPACE” recklessly, they should at least leave room for others”.

“Going from house to house, spreading gossip, they are the rust of society, just like waste of “SPACE” [Cambridge Learner's Dictionary online].

Особливістю простору є також те, що він може бути як обмеженим, так і, навпаки, безмежним:

Наприклад:

1. *“The empty “SPACE” in the house was filled with treasures from around the world”.*

2. *“The “SPACE” s between our thoughts are just as important as the thoughts themselves”.*

3. *“The “SPACE” of the sea is both vast and confining; it’s a paradox of human exploration”.*

4. *“They left a “SPACE” between their hearts, unwilling to let anyone in”* [Miller, 2022].

3) Сегмент “Період часу”.

Простір часто розглядається через призму святкових і сезонних періодів. Врахування різних свят і сезонів дозволяє орієнтуватися в просторі, розподіляючи його за часом і місцем.

Наприклад:

“At the edge of winter or beginning of spring, “SPACE” seemed to expand as the days grew longer”.

“Cut off the bough near the festival site, plant it in the ground, and it will expand into a full tree by the end of the year” [Cambridge Learner's Dictionary online].

Також простір може використовуватися у значенні конкретного етапу циклу:

Наприклад:

1. *“As the holidays approach, “SPACE” between family members shrinks into warmth and togetherness”.*

2. *“In the fall, “SPACE” seems to tighten as the days shorten and the harvest fills the air with rich smells”.*

3. *“Spring is a time when “SPACE” and time are intertwined, as flowers bloom and time stretches on”.*

4. *“The “SPACE” between us shrank as the holiday season brought us closer” [Miller, 2022].*

4) Сегмент “Простір як ресурс”.

Простір, як і час, сприймається як ресурс, що має обмежену кількість. Наприклад, людина повинна освоювати простір економно, використовуючи кожен квадратний метр ефективно. Філософи зазначали, що простір, подібно часу, є цінним ресурсом, що має свою вартість.

Наприклад:

1. *“Do not squander the “SPACE” you have, for it is limited”.*

2. *“SPACE” too precious now to waste”.*

3. *“Each inch of “SPACE” in the city costs more than gold, yet we continue to expand without regard for the future”.*
4. *“In every home, the “SPACE” you occupy reflects your worth, your choices”.*
5. *““SPACE” is a luxury, and those who have it, must learn to respect it”.*
6. *“The urban “SPACE” is a premium, fought over by those who know its value”*
[Cambridge Learner's Dictionary online].

Крім того простір інколи уявляється як жива сутність, зокрема в літературі та міфах, де він виступає як могутній, але підкорений людським волевиявленням елемент і може уособлюватися як друг або ворог. Тобто відбувається персоніфікація явища.

Наприклад:

1. *“Take “SPACE” by the hand and explore it without fear”.*
2. *“Let “SPACE” guide you through the unknown, it holds the answers to your questions”.*
3. *“The “SPACE” in the room seemed to mock me, its emptiness suffocating my thoughts”.*
4. *““SPACE” whispered promises of freedom, if only I dared to venture into it”*
[Oxford Learner's Dictionaries online].

Таким чином концепт простору може бути розглянутий через різні аспекти сприйняття.

У контексті лінгвістичних аналізів сучасної англійської мови простір як категорія набуває значної ваги, зокрема через когнітивні й прагматичні складники. Простір, як і час, є одночасно частиною безпосереднього феноменологічного досвіду (як що сприймається через фізичні явища), а також частиною культурних уявлень, що дозволяють адресату правильно інтерпретувати сенс лексичних одиниць. Культурно зумовлене знання про простір, його межі та компоненти впливає на розуміння просторових конструкцій у різних мовних ситуаціях.

Концепт “*SPACE*” є важливою категорією для розуміння того, як люди сприймають та інтерпретують навколишнє середовище. Простір, за своєю природою, є не лише фізичним, але й культурним і метафоричним поняттям, яке виражається через різноманітні концептуальні структури. Простір може бути як чітко визначеним (наприклад, у термінах географії або архітектури), так і більш абстрактним, коли йдеться про “особистий простір” чи “віртуальний простір”.

Наприклад:

The concept of “SPACE” is fundamental to understanding how humans perceive and interact with their surroundings. “SPACE”, by its nature, is not only a physical but also a cultural and metaphorical concept expressed through various conceptual structures. “SPACE” can be both clearly defined (for example, in terms of geography or architecture) and more abstract, as in the case of “personal SPACE” or “virtual SPACE” [Oxford Learner’s Dictionaries online].

Просторові концепти можна поділити на два основні типи: *сенсорні* та *соціокультурні*.

Сенсорні концепти “*SPACE*” стосуються фізичного сприйняття простору, тоді як соціокультурні концепти визначають, як простір інтерпретується в межах суспільства або культури. “Sensorial concepts of “SPACE” deal with the physical perception of the environment, such as “distance”, “depth”, “height”, “width”, and “direction”. These are the elements that help individuals navigate through the world. 1) “The distance between two points can be measured in meters or kilometers.” 2) “The height of the mountain is over 2000 meters” [Oxford Learner’s Dictionaries online].

Соціокультурні концепти “*SPACE*” визначають, як люди взаємодіють із простором у контексті соціальних, культурних або політичних структур. Наприклад, поняття “територія”, “місто” або “регіон” втілюють у собі не лише фізичні межі, але й символічні значення, пов’язані з культурними, історичними чи політичними контекстами. “Social-cultural concepts of

“SPACE” define how individuals or groups interact with “SPACE” within the context of societal, cultural, or political structures. For example, the concepts of “territory”, “city”, or “region” embody not only physical boundaries but also symbolic meanings tied to cultural, historical, or political contexts. 1) “The city is divided into districts, each with its own cultural identity” 2) “A person's home is their private “SPACE”, reflecting their personal values and lifestyle” [Oxford Learner’s Dictionaries online].

У лексичному просторі англomовної картини світу простір становить єдиний концепт, який складається з низки концептуальних груп, що стосуються як безпосереднього сприйняття (сенсорні концепти), так і більш складних, опосередкованих соціокультурними факторами (соціокультурні концепти). Сенсорні концепти, включені до концепту “SPACE”, можуть включати такі поняття, як PROXIMITY / СУСІДСТВО, DISTANCE / ВІДСТАНЬ, ORIENTATION / ОРІЄНТАЦІЯ, які є безпосередніми відображеннями фізичних відчуттів людини в просторі. Соціокультурні концепти (як, наприклад, SOCIAL “SPACE” S / СОЦІАЛЬНІ ПРОСТОРИ, PREMISES / ПРИМІЩЕННЯ, ENVIRONMENT / СЕРЕДОВИЩЕ) відображають досвід, що визначається суспільними нормами та діяльністю.

До того ж просторові категорії в англійській мові можуть бути пов’язані не тільки з когнітивними процесами, але й з передконцептуальними образами, що структуровані через схеми “SPACE-RING” / ПРОСТІР-КІЛЬЦЕ та “SPACE-PATH” / ПРОСТІР-ШЛЯХ. Ці схеми відображають не тільки фізичні межі, але й метафоричні уявлення про простір, пов’язані з рухом, розвитком та трансформацією. Схема “SPACE-RING” втілює ідею повторюваних циклів, замкнутих структур, у той час як схема “SPACE-PATH” наголошує на розвитку, русі і напрямках у просторі.

Просторова семантика може відображати різні типи висловлювань, такі як інформативні, аргументативні, описові чи репортативні, де концепт “SPACE” стає важливою частиною розуміння контексту ситуації. Він не

лише репрезентує фізичні або культурні елементи, але й має здатність до перерозподілу значень залежно від контексту.

У результаті, концепт “*SPACE*” в англомовному дискурсі є не лише базовим елементом для опису фізичних явищ, але й інтегрованою частиною більш складних культурних та абстрактних структур, що дозволяють формувати значення через метафори та схеми.

Зі зміною історичного та культурного контексту концепт “*SPACE*” набуває нових значень і різних трактувань. Простір більше не є лише фізичним континуумом, він також стає соціальним, культурним і психологічним простором, який постійно змінюється. Таким чином, концепт “*SPACE*” є багатограним і складним явищем, яке має велику кількість різних вербалізацій і може бути досліджено через його семантичні, метафоричні та культурні прояви.

2. 2. Образна складова концепту “*SPACE*”

Вивчаючи **образне значення** концепту “*SPACE*” , можна дійти висновку, що це значення є похідним, вторинним, не основним, яке функціонує поряд із предметно-понятійним значенням і мотивується через нього.

Образні значення концепту простору в англійській мові формуються стійкими виразами, які включають уявлення про простір на рівні первинної номінації (позначення елементів дійсності) і на рівні плану змісту [Каліщук 2017, с.217].

В англомовній картині світу “*SPACE*” / *ПРОСТІР* сприймається не лише як фізична або вимірювана категорія, а й як суб’єкт чи об’єкт, що може взаємодіяти, змінюватися та мати певні властивості. Оскільки метафора здатна перетворити просторові уявлення на зрозумілі та доступні образи, вона є важливим інструментом для їх вираження, трансформуючи

абстрактне уявлення про світ у конкретну, майже фізичну метафору простору, де кожен виконує свою роль у певному контексті.

Концептуальні метафори простору включають суспільно-історичні, культурні, релігійні та образні уявлення про його ознаки, що відображаються в англійській картині світу. Такі метафори подають простір цілісно (у комплексі всіх його аспектів та проявів, що дає змогу осягнути уявлення про це явище у колективній свідомості носіїв англійської мови) та логічно (як структуровану сутність, що має певні складники (суб'єкт, об'єкт, їх ознаки, дії)). Ці метафори є первинними (за Дж. Грейді) та дозволяють виявити способи передачі базової просторової інформації про світ (Табл. 1).

Таблиця 1. Метафори реалізації простору

Метафора	Приклади
ПРОСТІР Є ЛЮДИНА	“SPACE” welcomes us”, “SPACE” surrounds”, “SPACE” betrays”
ПРОСТІР Є ПРЕДМЕТ	“fill “SPACE”, “own “SPACE”, “around “SPACE”
ПРОСТІР Є РЕСУРС	“limited “SPACE”, “enough “SPACE”
ПРОСТІР Є ЧАС	“far away”, “close moment”, “distant horizon”
ПРОСТІР Є ВМІСТИЛИЩЕ	“room”, “field”, “area is filled with”, “in”, “at”, “on the edge of “SPACE”

Метафори дозволяють описувати не лише фізичні відносини, а й соціальні, культурні та навіть абстрактні зв'язки. Адже простір як концепт часто оприявнюється у вигляді *конкретних і абстрактних образів*, що відображають як фізичні простори, так і абстрактні уявлення про межі, можливості чи навіть ідеологічні простори.

Простір також часто використовується в метафоричному сенсі, наприклад, для опису абстрактних понять, як-от “віртуальний простір” чи “психологічний простір”. У цих випадках простір стає умовним, але все одно важливим для взаємодії та сприйняття реальності.

Наприклад:

“SPACE” is also often used metaphorically to describe abstract concepts, such as “virtual “SPACE” or “psychological “SPACE”. In these cases, “SPACE” becomes conditional, yet still essential for interaction and perception of reality.

“The internet provides a vast virtual “SPACE” where people can connect from anywhere in the world”.

“The meeting room became a psychological “SPACE” for brainstorming and creative ideas” [Cambridge Learner's Dictionary online].

Внутрішня **структура образного значення** концепту “SPACE” в англійській мові включає поняття:

1. Розмір. Передається за допомогою наступних англійських сталих виразів:

1.1 *“Across the board” – “everywhere, in every area”,* що відповідає виразу “по всій території” [Кунін 2005, с. 154].

Наприклад:

“The influence of the new policy was felt across the board by different communities” [Sieftring 2003, p. 56];

“He expanded his company across the board, covering even the most remote areas” [Кунін 2005, с. 154].

1.2 *“Out of sight” – “поза межами видимості” [Sieftring 2003, p. 64].* Вираз був поширений ще в англійському середовищі XVIII століття, але став звичним у сучасному вжитку. Приклад вживання: *“Where is he now?” – “Out of sight, but surely not out of mind” [Кунін 2012].*

У цьому прикладі ідея віддаленості простору поступається місцем неможливості чи малоймовірності досягнення чогось. Цікаво, що в англійському варіанті немає прямої номінації конкретного простору, тоді як в українському еквіваленті, як-от “за тридев’ять земель”, використовуються образи, пов’язані із реальним розташуванням.

1.3 “*When two mountains meet*” позначає “щось неможливе” і перекладається українською як: ніколи; коли сонце зійде на заході, зберігаючи ідею простору як недосяжного явища. Наприклад: “*He’ll return to the old city when two mountains meet*” [Кунін 2005, с. 299].

1.4 У сталому виразі “*blue skies thinking*” йдеться не стільки про конкретний простір, скільки про необмежену уяву чи креативність, яка виходить за межі звичного. Наприклад: “*The new design was a product of blue skies thinking, unconstrained by traditional limits*” [Кунін 2005, с. 299].

В англійській картині світу існує низка відомих виразів, що стосуються простору та включають згадку кольорів. Зокрема, чорний колір, який майже в усіх культурах асоціюється з чимось негативним, часто символізує невдачу або несприятливі обставини. Наприклад, вираз “*black (blue) corner*”. Ідея простору тут, у поєднанні з колірним відтінком, має значення “місце, до якого ніхто не хоче повертатися після перерви” [Кунін 2005, с. 511]. Наприклад: “*The room was so dreary that what we used to call Black Corner became the last place I wanted to be in*” [Кунін 2005, с. 511].

1.5 “*For miles and miles*”; “*as far as the eye can see*” – значення віддаленості чи великого простору, в українському варіанті: “на всі боки”, “до самого горизонту” [Кунін 2005, с. 33]. Наприклад: “*The desert stretched for miles and miles*” [Кунін 2005, с. 33].

1.6 “*Donkey’s land*” – позначає місце, що здається нескінченно віддаленим [Кунін 2005, с. 844]. Вираз заснований на грі слів “*land*” (земля) і “*length*” (довжина). Наприклад: “*He lives in donkey’s land, far from anyone or anything*” [Siefring 2003, p. 82].

1.7 “*Until the sky falls*” або “*when the sky touches the ground*” – означає щось неможливе чи ніколи недосяжне, аналог українського “коли рак свисне” або “після дощук в четвер”. Наприклад: “*They’ll finish that project when the sky touches the ground*” [Кунін 2005, с. 383].

1.8 “*To the ends of the earth*” – назавжди чи в найвіддаленіше місце. Вираз має біблійне походження та відображає ідею нескінченного простору. Наприклад: “*He promised to follow her to the ends of the earth*” [Кунін 2005, с. 425].

1.9 “*A field of Sundays*” – дуже велика територія чи нескінченний простір. Наприклад: “*We wandered through a field of Sundays, never finding the end*” [Кунін 2005, с. 425].

1.10 Якщо попередні приклади акцентують увагу на безмежності чи довготривалості, то наступний вираз натякає на короткочасність: “*A city block*” – невеликий простір, відстань між кількома будинками. Наприклад: “*The café is just a city block away*” [Siefring 2003, p. 81].

1.11 Англійський вираз “*before the great flood*” включає значення віддаленого простору в минулому та епічного масштабу. Етимологічно цей вираз пов'язаний із біблійною подією всесвітнього потопу. Наприклад: “*That house was built before the great flood and still stands*” [Siefring 2003, p. 80].

2. Минуле. Сталий вираз про простір, пов'язаний із минулими місцями або віддаленими локаціями, часто має на меті нагадати про історію чи підказати правильний вибір у сучасності. Приклади таких виразів демонструють значення:

2.1 “*Retrace your steps; return to square one*” – “повернутися до попереднього місця чи відновити початковий стан речей” [Siefring 2003, p. 56]. Наприклад: “*Urban development has reached a point where it is impossible to retrace our steps and restore natural habitats*” [Кунін 2005, с. 154].

2.2 *“The edge of the map”* – дуже віддалене або забуте місце, яке асоціюється з невідомістю чи стародавніми локаціями. Наприклад: *“At the edge of the map, ancient civilizations left their marks on the landscape”* [Кунін 2005, с. 844].

2.3 *“Beyond the horizon”* – вираз, що означає далеке минуле або місце, яке вже не існує. Наприклад: *“The old village has disappeared beyond the horizon of our memory”* [Siefiring 2003, p. 192].

3. Сьогодення. У сучасності фразеологізми, що описують простір, часто мають мотиваційний характер і заохочують до дій або змін:

3.1 *“The right place”* – настав момент опинитися в потрібному місці чи діяти. Наприклад: *“If you've been wandering aimlessly and suddenly find yourself at the crossroads of opportunity, someone might say, “You're finally in the right place to make a change!”* [Кунін 2005, с. 845].

4. Майбутнє. Простір у майбутньому відображає різні конотації, пов'язані з очікуванням або змінами:

4.1 *“The “SPACE” will reveal”* – питання, відповідь на яке стане очевидною, коли буде досліджено потрібне місце чи напрямок. Наприклад: *“Only the “SPACE” will reveal whether our journey led us to the right destination”* [Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus].

5. Відмітка, точка відліку простору. Образне значення концепту *“SPACE”* часто проявляється у мові англійців у формі сталих виразів. Такі вирази відображають важливість початкової точки або визначеної межі простору:

5.1 *“Mark the boundary”* – з нетерпінням очікувати моменту, коли буде досягнуто межі або завершення завдання;

5.2 *“From a place beyond memory”*; *“a forgotten corner”* – вказує на місце, яке настільки давнє чи невідоме, що вже не збереглося в пам'яті (з давніх-давен, із незвіданих місць) [Кунін 2005, с. 763]. Наприклад: *“From a*

place beyond memory, tales of strength and courage have inspired generations...” [Кунін 2005, с. 763].

5.3 “*The hidden crossroads*” – момент або місце, яке має особливу атмосферу та часом асоціюється з містикою чи загадковістю [Кунін 2005, с. 401]. Наприклад: “*We’ll meet at the hidden crossroads when the moon is full*” [Кунін 2005, с. 405].

6. Частота. Частотність, як поняття, відображається в англійських сталих виразах, пов’язаних із рідкістю чи регулярністю використання певних просторів:

6.1 “*Once in a hidden corner*” – “надзвичайно рідко; майже ніколи”. Український відповідник може звучати як раз на рік, якщо випаде слушний момент [Sieftring 2003, р. 514]. Наприклад: “*You know how these villagers explore: they find hidden treasures in a secluded spot once in a hidden corner*” [Кунін 2005, с. 409].

7. Вимір простору. Поняття структурованості простору та його форми вимірювання передається через такі сталі вирази:

7.1 “*Arrow of “SPACE” (or “SPACE” ’s arrow)*” – напрямок руху в просторі, що символізує подорож від початкової точки до визначеної мети [Sieftring 2003, р. 82].

7.2 “*Movable boundary*” – місце або подія, яка змінює своє розташування чи точку впливу [Sieftring 2003, р. 102]. Наприклад: “*Families with busy schedules prefer gathering in flexible “SPACE” s, making their meeting point a movable boundary*” [Кунін 2005, с. 415].

8. Фізичний стан людини. Поняття просторового сприйняття, поряд із концептом тривалості перебування, представлено в наступних виразах:

8.1 “*The stillness of the night*” – нічний простір, що сприймається як тиша, у якій важко заснути через занепокоєння; безсонна ніч [Кунін 2005, с. 798]. Наприклад: “*The stillness of the night envelops you, amplifying the echoes of unspoken regrets*” [Кунін 2005, с. 798].

Декілька стійких виразів англійської мови, що містять концепт “*SPACE*”, також передають соціокультурні аспекти, властиві носіям мови. Наприклад, вираз “*a moveable feast*” в релігійному контексті має значення “свято, що пересувається”, яке стосується свят, що змінюють свою дату в календарі (як, наприклад, Великдень та інші християнські свята). У цьому випадку вираз відображає християнські традиції, характерні для англословних культур. Подібно до цього англійський вираз “*once in a blue moon*”, що сягає XVI століття, передає ідею рідкості і неможливості, адже поява блакитного місяця є фізично неможливою, що підтверджує уявлення про надзвичайну рідкість певних подій.

Отже, структура образного значення концепту “*SPACE*” включає в себе такі аспекти, як: просторові відстані (як великі, так і малі), напрямки, точки відліку, частотність пересування, форма вимірювання простору, регулярність переміщення, рідкість подій у просторі, а також фізичний стан людини в умовах просторових змін. До того ж може відображати морально-етичні уявлення носіїв мови щодо того, як люди взаємодіють із навколишнім простором, які відстані сприймаються як доступні чи недосяжні, та які географічні чи соціальні межі вони встановлюють у своєму житті.

2. 3. Аксіологічна складова концепту “SPACE”

Аксіологічне осмислення концептосфери “*SPACE*” надає можливість оцінити та осягнути метафізичні просторові рівні кожного аспекту дискурсу. Аксіологія (від грец. – цінність) визначається як теорія цінностей, розділ філософії, що з’ясовує природу та різновиди цінностей, взаємовідношення між ними (досліджує системи або множини взаємопов’язаних цінностей) [Енциклопедія сучасної України]. Адже час та простір визнано в філософії як два основних атрибута матерії, дві форми

буття. Ці поняття відіграють найважливішу роль в людському мисленні і, тому, відносяться до фундаментальних понять культури [Тодорова 2015, с. 103].

Продовжуючи цю думку, Н. Тодорова зазначає, що “простір є найдавнішим з них, оскільки він уособлює в собі всі суттєві ознаки універсальних концептів: є найдавнішим концептом, утвореним на основі сенсорно-перцептивного досвіду людини; пов’язаний з іншими базовими концептами; існує в усіх культурах і є формує основоположні уявлення про світ; є основою для формування інших концептів; лексикалізований в усіх мовах світу” [Тодорова 2015, с. 104].

З урахуванням вищенаведеного, аксіологічна складова змісту концепту “SPACE” в англomовному дискурсі, вербалізована через мовні одиниці, відображає особливості мислення народу, його світосприйняття та основні життєві цінності.

Що стосується англomовного дискурсу, то реалізація в ньому концепту “SPACE” має глибокий аксіологічний вимір, що відображає культурні, соціальні, емоційні та економічні цінності. Простір виступає не лише як фізична категорія, а й трактується як символічне уявлення, яке формує уявлення про свободу, обмеження, статус чи комфорт. Розглянемо кожен аксіологічний рівень окремо.

1. Свобода та можливості. Закономірно, що в англomовній картині світу простір асоціюється зі свободою, розширенням горизонтів, незалежністю чи навіть креативністю. Наприклад, термін *open* “SPACE” в англomовному середовищі символізує відкритий простір, що сприяє розвитку, новим ідеям та блискучим перспективам. Розглянемо приклад “*The open “SPACE” in the office encourages collaboration and idea sharing*” (Відкритий простір в офісі сприяє співпраці та обміну ідеями.), де вислів *open* “SPACE” символізує середовище, яке забезпечує можливості для професійного росту та розвитку. А терміни на зразок *safe* “SPACE”

(безпечний простір) або *public "SPACE"* (публічний простір) набувають особливого значення в контексті обговорення прав людини та соціальної справедливості [Cambridge Dictionaries Online].

Фраза *to think outside the box* (думати за межами коробки) ілюструє, важливість креативного підходу до вирішення проблем, демонструючи як просторові межі можуть впливати на когнітивні процеси та стимулювати нестандартні рішення. Фразеологічний вислів *to break new ground* (зробити новий крок) містить просторову метафору для опису прогресу та нових починань. [Cambridge Dictionaries Online]

2. Обмеження. На противагу першому аксіологічному виміру, концепт "SPACE" може бути символом обмеження чи контролю. Вислів *confined "SPACE"* має конотацію дискомфорту, ізоляції або відсутності можливостей для руху чи самовираження. На прикладі *"The small, confined "SPACE" of the cell felt like a prison."* (Малий, обмежений простір камери здавався в'язницею.) бачимо, що простір виступає символом ізоляції, що обмежує фізичну та емоційну свободу.

Слід згадати фразеологізми *to keep your distance* (тримати дистанцію), що вказує на потребу у відокремленості в стосунках, та *to break down barriers* (ламати бар'єри), що символізує прагнення до зближення та відкритості. Такі вислови підкреслюють важливість просторових аспектів у соціальних взаємодіях представників англomовної культури [Cambridge Dictionaries Online].

3. Культурний вимір. Прикметно, що англomовна культура акцентує увагу на важливості особистого простору, що демонструє глибоке значення індивідуалізму та автономії для кожної особи. Вислів *personal "SPACE"* є невід'ємною частиною соціальної взаємодії, особливо в міжособистісних відносинах, де важливо дотримуватись певних меж для забезпечення комфорту та поваги до іншої людини. До прикладу: *"In Western cultures, personal "SPACE" is highly valued during conversations."* (У західних

культурах особистий простір має велике значення під час бесід.), що показує цінність приватних кордонів між людьми, демонструючи важливий аспект соціальних норм у багатьох англомовних країнах [Cambridge Dictionaries Online].

4. Метафора безкінечності. Концепт “SPACE” в англомовному дискурсі часто використовується як метафора безмежності, потенціалу, прогресу, прагнення до нових вершин. Наприклад, фраза *outer “SPACE”* (космічний простір) має глибоке символічне значення в контексті наукових відкриттів, прагнення до невідомого, наукового прогресу та дослідження нових меж людської діяльності. Приклад: *“The exploration of outer “SPACE” represents humanity's desire to push beyond the limits of known existence.”* (Дослідження космічного простору є відображенням прагнення людства вийти за межі відомого існування.) метафорично відображає безкінечні можливості і невідомі перспективи, що ще чекають на людство. Наприклад, вислів *to feel on top of the world* (почуватися на вершині світу) вказує на відчуття щастя від досягнень, в той час як *to be in the dumps* (бути в смутку) символізує відчуття пригніченості. Такі метафори демонструють, як концепт “SPACE” сигналізує про проблему сприйняття емоцій і душевного стану [Cambridge Dictionaries Online].

5. Символ статусу і свободи. Концепт “SPACE” може також показувати соціальний статус та рівень впливу. Загальновідомо, що в англомовному дискурсі аспекти, пов’язані з роботою, бізнесом та соціальними класами, займають провідне місце. Тому вислів *office “SPACE”* ілюструє не тільки фізичний простір для роботи, а й соціальний маркер статусу, адже великі офіси в престижних будівлях та районах можуть бути символом високого соціального статусу та професійного успіху. Розглянемо приклад, де цей вислів позначає як місце для роботи, так і набуває значення контролю, впливу та престижу: *“The CEO's spacious office on the top floor reflects his powerful position in the company.”* (Великий

офіс генерального директора на верхньому поверсі відображає його потужну позицію в компанії.). Фразеологізм *to hit the road* (вийти в дорогу) асоціюється з початком нових пригод або змін у житті. Цей вислів показує, як концепт “SPACE” може слугувати символом нових можливостей та досвіду [Cambridge Dictionaries Online].

У романі *The Great Gatsby* Ф. С. Фіцджеральда простір представлений через дихотомію між багатими районами Нью-Йорка та бідними околицями для підкреслення соціальної нерівності та прагнення до американської мрії. Таким чином, просторові метафори використані для ілюстрації емоцій персонажів, їхніх бажань і розчарувань.

6. Емоційний вимір. У цьому вимірі концепт “SPACE” передає почуття захищеності та комфортного існування людини. Вислів *safe “SPACE”* (безпечне місце) асоціюється з емоційною підтримкою, гармонією та комфортом. Прикметно, що *safe “SPACE”* часто використовується в контексті психологічних, соціологічних досліджень, також для позначення місць, де особи можуть відкрито виражати свої думки та почуття без страху бути засудженими чи дискримінованими. Наприклад, “ *The support group provided a safe “SPACE” for individuals to share their personal struggles.*” (Група підтримки забезпечила безпечний простір для того, щоб учасники могли поділитися своїми особистими проблемами.).

Деякі фразеологічні вислови демонструють, як концепти простору переплітаються з особистими переживаннями. Наприклад, фраза “*I’m in a good place*” (Я в хорошому місці) може вказувати на позитивні емоції, тоді як “*I’m in a bad place*” (Я в поганому місці) сигналізує про стресову ситуацію. Вираз *to be on the same page* (бути на одній сторінці) демонструє спільність у думках показуючи, як простір може мати символічне значення у взаємодії між людьми, що підкреслює важливість єдності в обговореннях та прийнятті рішень. Не менш прикметним є вислів *to have “SPACE” to*

breathe (мати простір для дихання), що показує потребу в свободі та самовираженні, акцентуючи на важливості особистого простору в сучасному житті [Cambridge Dictionaries Online].

У фільмі *Inception* (2010) втілено ідею простору не лише як фізичного оточення, а й як метафори психологічних та емоційних перетворень. У цій роботі концепт “SPACE” набуває багатовимірності, що відображає складність людської свідомості. Показово, що кожен шар простору має свої власні правила і закони, створюючи враження нестабільності та непередбачуваності.

У серіалі *Stranger Things* (2016) простір 80-х років США служить бекграундом для дослідження питань дружби, сімейних цінностей та символічною боротьбою з невідомим. Концепт “SPACE” формує характер і дії героїв.

7. Економічний аспект. Не менш важливої конотації концепт “SPACE” набуває як економічна цінність, що продиктовано сучасними реаліями життя. Так, фраза *living “SPACE”* (житловий простір) вказує на якість життя, а дефіцит цього рівня добробуту може сприйматися як проблема суспільного характеру. У прикладі: “The cost of living in urban areas is rising due to the limited availability of affordable living “SPACE” s.” (Вартість життя в міських районах зростає через обмежену доступність доступного житла.), вислів *living “SPACE”* показує економічну реальність та проблеми, з якими стикається сучасна людина. У статті “The Changing Landscape of Urban “SPACES” (2023) вживається поняття *urban “SPACE”* (міський простір) для обговорення змін у структурі міст та їхнього впливу на життя населення. Автори ілюструють цим висловом, як функціонують міські простори, де важливі базові речі: безпека, транспорт та екологія. Ще один приклад: *global “SPACE”* (глобальний простір) використовується для обговорення проблеми впливу екологічних проблем на різні регіони світу [Cambridge Dictionaries Online]

Таблиця 2. Аксіологічна складова концепту “SPACE” в англomовному дискурсі

Аспект простору	Опис	Приклад висловів
Свобода та можливості	Простір як метафора для безмежних можливостей, розширення горизонтів та незалежності.	“ <i>Open “SPACE”</i> “ , “ <i>Boundless opportunities</i> ” , “ <i>Endless horizons</i> ” , “ <i>Freedom to explore</i> ”
Межа або обмеження	Простір як символ обмежень, скутості, ізоляції або відсутності можливостей для розвитку.	“ <i>Confined “SPACE”</i> “ , “ <i>Limited room to grow</i> ” , “ <i>Feeling trapped</i> ” , “ <i>Isolated “SPACE”</i> “
Культурний вимір	Простір як важливий елемент індивідуалізму і автономії в міжособистісних відносинах.	“ <i>Personal “SPACE”</i> “ , “ <i>Respecting boundaries</i> ” , “ <i>Individual autonomy</i> ” , “ <i>Private sphere</i> ”
Метафора безкінечності	Простір як символ безмежних можливостей, прогресу і прагнення до нових горизонтів.	“ <i>Outer “SPACE”</i> “ , “ <i>Uncharted territory</i> ” , “ <i>Endless possibilities</i> ” , “ <i>Infinite potential</i> ”
Символ статусу і свободи	Простір як маркер соціального статусу і впливу, пов'язаний з можливістю контролю.	“ <i>Office “SPACE”</i> “ , “ <i>Powerful position</i> ” , “ <i>Prestigious office</i> ” , “ <i>High-status work</i> ” <i>SPACE</i> ” “
Емоційний вимір	Простір як місце емоційного комфорту, безпеки або підтримки, що створює відчуття захищеності.	“ <i>Safe “SPACE”</i> “ , “ <i>Sanctuary</i> ” , “ <i>Comfort zone</i> ” , “ <i>Emotional refuge</i> ”
Економічний аспект	Простір як економічний ресурс, що має значення для якості життя і рівня добробуту.	“ <i>Living “SPACE”</i> “ , “ <i>Affordable housing</i> ” , “ <i>“SPACE” shortage</i> ” , “ <i>Real estate value</i> ”

Таким чином, в англomовному дискурсі концепт “SPACE” набуває багатогранної аксіологічної структури, демонструючи різноманітні культурні, соціальні, емоційні та економічні цінності. Простір – це не лише фізичний, а й символічний елемент, який підкреслює магістральні аспекти

англомовної культури, зокрема індивідуальну свободу та прагнення до пізнання навколишнього світу.

2.4. Порівняльний аналіз концепту “SPACE” в англійській та українській мовах

Проблема компаративістських досліджень концепту “SPACE” в англійській та українській мовах демонструє як спільні, так і відмінні культурнолінгвістичні риси, що зумовлені культурними, соціальними та історичними контекстами. Деякі аспекти аналізу висвітлюються в роботах Н. Кудрявцевої, Н. Кабанцевої та ін. Як бачимо, проблема ще не стала предметом спеціальних розвідок, що відкриває великий простір для досліджень.

Так, у роботі Н. Кудрявцевої проаналізовано тексти Британського національного корпусу (БНК) та Корпусу української мови (КУМ), в яких уживається англійська лексема “SPACE”. Виокремлено наступні лексичні концепти, які утворюють семантичну структуру англ. “SPACE” на синхронічному рівні: 1. ОБМЕЖЕНІСТЬ: Hayward then increased the home team's lead with two penalties in the “SPACE” of five minutes; 2. ОБ’ЄМ: This scheme was suggested by the need to remove the partially rotten wooden floor, thus deepening the “SPACE” available for subdivision; 3. ПРОТЯЖНІСТЬ: The theory also predicted that the average density of galaxies and similar objects should be constant both in “SPACE” and time; 4. БЕЗМЕЖНІСТЬ: Three or four dropped into the darkness and choc ice wrappers, dead; a few fluttered aimlessly to rest around us; some took off into the vast “SPACE” above.

Для компаративного дослідження вченою встановлено лексичні концепти укр. простір: 1. ПРОТЯЖНІСТЬ: Те, що ми не звикли розглядати світ як чотиривимірний континуум, пояснюється тим фактом, що в дорелятивістській фізиці час відігравав у відношенні до координат простору окрему і більш незалежну роль; 2. ОБМЕЖЕНІСТЬ: Таким чином

вдається не лише змістовно відновити хід подій у просторі індивідуального життя особистості, а й установити їхню емоційну значущість, насиченість смислом для особистості, сенс результуючих моментів у цих подіях; 3. ПЛОЩИНА: Поки блукав під дощем, йому весь час увижався широкий, безмежний степ, випалений сонцем, і нашорошене клуб'я перекотиполя на всьому просторі; 4. ОБ'ЄМ: Відомості про положення нашого тіла в просторі, його позу, дають нам різноманітні відчуття, що йдуть переважно від внутрішніх органів, від м'язової системи й суглобів; 5. БЕЗМЕЖНІСТЬ: Перша перемога демократій – це відкриття вільного простору для дискусій на громадські теми з його необхідною передумовою – свободою слова, тобто свободою публікацій (...) [Кудрявцева 2018, с. 62].

Дослідниця доходить до висновку, що “хоча сфери вживання англ. “SPACE” кількісно переважають сфери вживання укр. простір, семантичні структури обох лексем не мають значних відмінностей. Це надає підстави припускати, що абстрактне поняття про простір у носіїв досліджуваних мов, хоч і не є цілковито ідентичним, суттєво не відрізняється. В уявленнях про простір, асоційованих з англ. “SPACE” та укр. простір, ми можемо виділити такі спільні риси, як об'ємність, протяжність, обмеженість та необмеженість. Єдина відмінність полягає в тому, що для носіїв української мови також характерне своєрідне сприйняття простору як площини [Кудрявцева 2018, с. 63].

Погоджуючись з Н. Кудрявцевою та послуговуючись логікою аналізу попереднього розділу, розширимо практичний аспект даного аналізу. Закономірно, що концепт “SPACE” відображає культурне та мовне світобачення носіїв англійської та української мов. Його реалізація демонструє як спільні, так і відмінні риси, які відображають особливості кожної культури.

В контексті понять “свободи та можливостей” в англійській мові “SPACE” асоціюється зі свободою та відкритими можливостями (*open*

“SPACE” ; *to think outside the box*) [Cambridge Dictionaries Online]. В українській мові простір також сприймається як символ свободи, проте з акцентом на єдності з природою та зв’язку з рідною землею.

В обох мовах концепт “SPACE” може символізувати певне обмеження. Так, в англійській мові, наприклад, фраза *confined “SPACE”* [Cambridge Dictionaries Online] позначає фізичну чи емоційну ізоляцію. В українській мові подібний зміст передають вислови *зачинений простір чи стиснутий як у клітці*, які часто мають яскраво виражене емоційне забарвлення.

Особистий простір є ключовим соціальним аспектом в англійській культурі, наприклад, *personal “SPACE”* [Cambridge Dictionaries Online] відображає необхідність поваги до особистих меж. На противагу цьому, в українській культурі більше цінується близькість та теплі міжособистісні стосунки.

У англійській мові концепт “SPACE” асоціюється з прогресом, розвитком та науковими відкриттями. Наприклад, вислови *outer “SPACE” i to break new ground* [Cambridge Dictionaries Online] вказують на безмежні космічні можливості. В українській мові аналогічна концепція передається через природні образи, на кшталт *безкрайній степ або безмежне поле* [Академічний тлумачний словник української мови], що акцентують увагу на зв’язку з природою та пошуком душевного спокою.

Емоційний аспект цього концепту в англійській мові оприявнюється через вислови *safe “SPACE” чи to have “SPACE” to breathe* [Cambridge Dictionaries Online], які вказують на комфорт та безпеку. В українській культурі аналогічна ідея відображається у таких виразах, як *рідний куточок чи тихе місце* [Академічний тлумачний словник української мови], що пов’язані з домом, затишком або природою.

Як ми визначили, в англійській мові концепт “SPACE” часто має економічну цінність, що ілюструється висловами *living “SPACE” чи urban*

“SPACE” [Cambridge Dictionaries Online]. Такі фрази відображають сучасні виклики урбанізації та проблеми доступності житла. В українській мові економічна конотація простору пов’язана із такими поняттями, як *житлова площа* або *свій клаттик землі* [Академічний тлумачний словник української мови], що також включають історичну ідею зв’язку з землею та сільським господарством.

Таким чином, спроба компаративного аналізу концепту “SPACE” в англійській та українській мовах демонструє, як спільні, так і унікальні аспекти, відображаючи їхні культурні та соціальні особливості. В англійській мові вербалізація концепту “SPACE” демонструє такі риси носіїв англійської мови, як індивідуалізм, прагнення до інновацій та наукових досягнень. В українській мові вербалізація цього концепту показує таку рису українців, як зв’язок з природою, спільнотою та душевну гармонію.

Таблиця 3. Порівняльний аналіз концепту “SPACE” в англійській та українській мовах

Категорія	Англійська мова	Українська мова
Свобода та можливості	<i>Open “SPACE”</i> – символ відкритих можливостей та інновацій. <i>To think outside the box</i> – креативність.	<i>Широкі горизонти, вільний простір</i> – акцент на зв’язку з природою, духовності, свободі.
Обмеження	<i>Confined “SPACE”</i> – позначає фізичну чи емоційну ізоляцію.	<i>Зачинений простір, стиснутий як у клітці</i> – наголос на емоційній складовій обмеження.
Культурний вимір	<i>Personal “SPACE”</i> – індивідуалізм, особисті межі.	<i>Моє місце, своя територія</i> – важливість близькості, теплих міжособистісних стосунків.
Метафора безкінечності	<i>Outer “SPACE”</i> – прагнення до нових вершин.	<i>Безкрайній степ, безмежне поле</i> – акцент на природних образах та духовності.

Категорія	Англійська мова	Українська мова
	<i>To break new ground</i> – розвиток та прогрес.	
Емоційний вимір	<i>Safe “SPACE”</i> – комфорт, захищеність. <i>To have “SPACE” to breathe</i> – свобода та гармонія.	<i>Рідний куточок, тихе місце</i> – асоціація з домом, природою, емоційною підтримкою.
Економічний аспект	<i>Living “SPACE”, urban “SPACE”</i> – виклики урбанізації, економічна вартість простору.	<i>Житлова площа, свій клаттик землі</i> – зв’язок із землею, акцент на сільськогосподарському контексті.

ВИСНОВОК

Досліджено явище концепту, визначено його дефініцію та поняттєві відмінності між термінами “концепт”/ “поняття”/ “значення” та “концепт”/ “слово”. З’ясовано головні позиції лінгвістів щодо аналізу даної категорії: когнітивний, лінгвокультурологічний та психолінгвістичний ракурси дослідження. Визначено структуру концепту, згідно з якою концепт має декілька рівнів представлення: поняттєвий рівень, образний рівень та аксіологічний (ціннісний) рівень. А також з’ясовано представлення змісту концепту, що окреслюється у вигляді полів – від ядра до периферії.

Проаналізовано феномен дискурсу, який в роботі розглядається як цілісний мовний твір, що охоплює різні когнітивні та комунікативні функції та формується під впливом концептів. У лінгвістиці виділяють дискурсоцентричний і концептоцентричний підходи до вивчення зв’язку між дискурсом і концептом. В результаті дослідження концепту “SPACE” в англomовному дискурсі, було виявлено, що даний концепт проявляється: 1) у *науково-технічному дискурсі* через точну термінологію; 2) у *медійній сфері* – через соціокультурну багатовимірність; у *художній літературі та масовій культурі* – метафорично й символічно; у *повсякденній мові* – через фразеологізми та кліше. Визначено, що концепт “SPACE” в англomовному дискурсі за типологією А. Приходька є змінним елементом (аллохтоном), що конкретизує домінантні сталі концепти залежно від контексту.

Визначено, що концепт “SPACE” в англomовному дискурсі є не лише базовим елементом для опису фізичних явищ, але й інтегрованою частиною більш складних культурних та абстрактних структур, що дозволяють формувати значення через метафори та схеми.

Зі зміною історичного та культурного контексту концепт “SPACE” набуває нових значень і різних трактувань. Простір більше не є лише фізичним континуумом, він також стає соціальним, культурним і психологічним простором, який постійно змінюється.

Аналіз аксіологічного виміру концепту “SPACE” в англomовному дискурсі демонструє багатогранність цього феномену, яке виходить за межі суто фізичного уявлення та демонструє широкий спектр культурних, соціальних, економічних та емоційних значень. Отже, в англomовному дискурсі досліджуваний концепт охоплює такий набір аспектів: символ свободи, креативності та прогресу (*open “SPACE”*, *to think outside the box*), а також набуває значення прагнення до відкриттів (*outer “SPACE”*, *to break new ground*). Однак він може демонструвати обмеження та ізоляцію (*confined “SPACE”*), які важливо подолати для досягнення внутрішньої гармонії. Прикметно, що особистий простір (*personal “SPACE”*) є магістральним аспектом соціальної взаємодії, що показує цінність автономії та поваги до особистих кордонів. Концепт “SPACE” також виступає соціальним маркером статусу (*office “SPACE”*) та впливає на емоційне сприйняття безпеки й комфорту (*safe “SPACE”*). У сучасних реаліях він набуває економічного значення, маркуючи виклики урбанізації та доступності житла (*living “SPACE”*, *urban “SPACE”*).

Компаративний аналіз концепту “SPACE” в англійській та українській мовах демонструє як спільні риси: *об’ємність, протяжність, обмеженість та необмеженість*, так і унікальні аспекти, обумовлені культурними та соціальними контекстами. В англomовному дискурсі на перше місце виноситься таке значення концепту як *індивідуалізм, прагнення до інновацій та прогресу*, тоді як український культурнолінгвістичний вимір “обростає” конотаціями – *зв’язок із природою та спільнотою, а також душевна гармонія*. Подібні аспекти засвідчують глибокий взаємозв’язок концептів “SPACE” з національним світобаченням та

відкриває перспективи для подальших досліджень у галузі лінгвістики та культурології.

Свобода та можливості: Простір є символом свободи, розвитку та інновацій, що підкреслює прагнення англомовної культури до індивідуалізму, креативності та прогресу. Використання таких висловів, як *open “SPACE”* чи *to think outside the box*, свідчить про акцент на вільному самовираженні та розширенні горизонтів.

Обмеження: Концепт “SPACE” може втілювати обмеження, ізоляцію та контроль. У висловах *confined “SPACE”* чи *to keep your distance* простір асоціюється з дискомфортом та ізоляцією, що вказує на важливість подолання цих обмежень для досягнення гармонії.

Культурний вимір: Особистий простір є ключовим аспектом соціальної взаємодії в англомовній культурі. Вислів *personal “SPACE”* відображає цінність індивідуальної автономії та дотримання меж у міжособистісних стосунках.

Метафора безкінечності: Простір часто символізує безмежність та прагнення до прогресу. Використання висловів *outer “SPACE”* чи *to break new ground* підкреслює пошук нових можливостей та прагнення до відкриттів, що відображає оптимістичний настрій англомовної культури.

Символ статусу і свободи: Простір також є соціальним маркером статусу та впливу. Такі вислови, як *office “SPACE”*, свідчать про зв'язок між простором і соціальним престижем, особливо у професійній сфері.

Емоційний вимір: Концепт “SPACE” впливає на сприйняття безпеки, комфорту та гармонії. Використання висловів *safe “SPACE”* чи *to have “SPACE” to breathe* підкреслює значення простору для емоційної стабільності та підтримки.

Економічний аспект: У сучасному світі простір набуває економічного значення, стаючи важливим ресурсом. Вислови *living “SPACE”* чи *urban “SPACE”* відображають проблематику доступності

житла та функціональності міських просторів у контексті сучасного урбанізму.

Таким чином, концепт **“SPACE”** у англomовному дискурсі виконує роль універсальної метафори, яка інтегрує уявлення про цінності, соціальні норми, прагнення до свободи, прагматичні аспекти сучасного життя та емоційні потреби. Він відображає багатогранність англomовної культури, акцентуючи увагу на важливості простору в усіх сферах людської діяльності. Таким чином, концепт **“SPACE”** є багатогранним і складним явищем, яке має велику кількість різних вербалізацій і може бути досліджено через його семантичні, метафоричні та культурні прояви.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аліфіренко М. Ф. Когнітивно–семіологічні аспекти лінгвокультурології.
2. Балатова С. С. Сучасне розуміння концепту. Актуальні проблеми германської філології в Україні та Болонський процес : матеріали II міжнародної наукової конференції. Чернівці : Книги – XXI, 2007. С. 38–46.
3. Бацевич Ф. Термінологія комунікативної лінгвістики: аспекти дискурсивного підходу. Вісник Нац. ун–ту “ Львівська політехніка” . 2002. № 453. С. 30–34.
4. Белехова Л. Образний простір американської поезії: лінгвокогнітивний аспект: дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.04. Київ, 2002. 476 с.
5. Бубняк Р. Літературно–критичний дискурс: сутність, структура, засоби вираження : дис. канд. філол. наук : спец. 10.01.06. Тернопіль : Тернопільський держ. пед. ун–т ім. В. Гнатюка, 2001. 178 с.
6. Венжинович Н. Ф. Концепт і його лінгвокультурологічна природа. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Філологія. Ужгород : ДВНЗ “Ужгородський національний університет”, 2006. №. 14. С. 89 – 94.
7. Веремчук Е.О. Лексико-семантичне поле “SPACE” / КОСМОС в англійській мові : лінгвокогнітивний та лінгвосинергетичний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Запоріжжя, 2017. 253 с.
8. Воробйова О. П. Концептологія в Україні: здобутки, проблеми, прорахунки. *Вісник КНЛУ. Сер. Філологія.* 2011. Т. 14, № 2. С. 53–64.
9. Врублевська Т. В. Поняття “концепт” у лінгвокогнітивних дослідженнях : етимологія, основні підходи до визначення. *Наукові*

- записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. Філологія (мовознавство)*. 2014. Вип. 19. С. 213–217.
10. Врублевська Т. Поняття “концепт” у лінгвокогнітивних дослідженнях : етимологія, основні підходи до визначення. *Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. Філологія (мовознавство)*. 2014. № 19. С. 213–217.
 11. Гайдук Г. Концепт як базове поняття когнітивної лінгвістики. *Теоретические и методологические проблемы исследования языка. Филологические науки.* URL: http://www.rusnauka.com/27_SSN_2012/Philologia/3_117439.doc.htm (дата звернення – 20.02.24)
 12. Гарбера І. В. Функціонування терміна “концепт” у сучасній лінгвістиці. *Вісник Донецького національного університету, Сер. Б: Гуманітарні науки*, Вип. 1-2, 2014, С. 65-71.
 13. Голубовская И. Этнические особенности языковых картин мира : монографія. Киев : Киевский университет, 2002. 293 с.
 14. Єсипенко Н. Г. Профілювання лінгвокультурних концептів. *Наукові записки Національного університету „Острозька академія”. Серія 81 „Філологічна”*. Острог : Вид-во Національного університету “Острозька академія”, 2012. Вип. 29. С. 64–66.
 15. Єфименко О. Концепт СТЕП в українській мові : словникова, текстова і психолінгвістична парадигма: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова”. – Харків, 2005. 19 с.
 16. Жайворонок В. Українська етнолінгвістика. Київ: Довіра, 2007. 262 с.
 17. Живіцька І. А. Мовна картина світу як відображення реальності. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2010. Вип. 4. С. 20-25.

18. Загнітко А. П. Класифікаційні типології концептів. *Лінгвістичні студії* : зб. наукових праць. Донецький нац. ун-т; наук. ред. А. П. Загнітко. Донецьк : ДонНУ, 2010. Вип. 21. С. 12-21.
19. Іващенко В. Концепт і концептосфера в термінах метапоняттєвого опису. *Вісник Національного ун-ту “Львівська політехніка”*: Серія: *Проблеми української термінології*. Львів : Національний ун-т “Львівська політехніка”. 2004. № 503. С. 176–180.
20. Кабанцева Н. Концептуальні поля політичної метафори фундаментальної вихідної понятійної сфери “навколишній світ” в українській та англійській мовах. *Південний архів (Філологічні науки)*. 2018. №73. С. 172-175.
21. Карпенко А. Концепт у сучасних лінгвокогнітивних дослідженнях: підходи до визначення та типологія. Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/25391/1/Karpenko.pdf> (дата звернення: 12.10.2023).
22. Качмар О. Дискурс як простір реалізації ментальних структур. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія: *Філологія*. 2014. Т. 17. № 2. С. 70–76
23. Качмар О. Концептуальні особливості основних типів американського управлінського дискурсу *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Серія: *Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов*. 2013. Вип. 73. № 1051. С. 52–57
24. Космеда Т. Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики: формування і розвиток категорії оцінки. Львів : Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. 349 с.

25. Котова І. Концепти ГЕРОЙ та АНТИГЕРОЙ в американському кінодискурсі: когнітивний і прагматичний аспекти: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Харків, 2016. 279 с.
26. Кудрявцева Н. Семантична структура категорії простору в англійській та українській мовах. *Науковий вісник ХДУ. Актуальні проблеми лексикології та лексикографії*. 2018. Вип. XXXII. С. 61-64.
27. Кунін, О.В. Граматичні засоби вербалізації концептів в англійській мові. Київ: Видавництво ТОВ “Кий”, 2012. 67-70 с.
28. Мартинюк А. Перспективи дискурсивного напрямку дослідження концептів. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Серія: Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. 2009. Вип. 56. № 837. С. 14–18.
29. Марчук Л. М., Сукаленко Т. М. Когнітивна лінгвістика : навч. посіб. Миколаїв : Іліон, 2021. 132 с.
30. Маслова Ю. Проблема трактування дискурсу в сучасній лінгвістиці. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”*. Серія : Філологічна. 2012. Вип. 31. С. 67–70.
31. Мілютіна О. К., Заремська І. М. Поняття концепту з погляду лінгвоконцептології. *Актуальні проблеми перекладознавства та романогерманської філології*. Чернівці, 2018. Вип. 1(15). С. 240 –244
32. Науменко Л. “Текст” – “Діалог” – “Дискурс”: до розмежування понять. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2005. Вип. 18. Кн. 2. С. 3–8.
33. Полюжин М. М. Поняття, концепт та його структура. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*. 2015. Вип. 4. С. 212–222.
34. Полюжин М. М. Типологія й аналіз концептів. *Іноземна філологія*. Львів, 2009. Вип. 121. С. 80–89.

35. Пономарів О. Стилїстика сучасної української мови: Підручник. Тернопіль: Навчальна книга, 2000. 248 с.
36. Приходько А. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя: Прем'єр, 2008. 331 с.
37. Приходько А. Концептологія дискурсу: апелювання концепту до дискурсів. *Англїстика та американїстика*. 2013. Вип. 10. С. 43–50.
38. Приходько А. Синергетична організація концептосистем: статика і динаміка. *Англїстика та американїстика*. 2014. Вип. 11. С. 31–38.
39. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.
40. Рябокїнь Н., Капіталова Т. Медійний дискурс як сфера суспільної комунікації. *Нова філологія*. 2023). №87. С. 62-66.
41. Селїванова О. О. Когнітивні механїзми метафоризації. *Слов'янський збірник*. Київ, 2012. Вип. 17. С. 203–211.
42. Селїванова О.О. Сучасна лінгвістика : напрямки та проблеми : підручник / за ред. О. О. Селїванової. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
43. Селїванова, О.О. Сучасна лінгвістика: термінологїчна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 45-47 с.
44. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архїтектонїка, варїативність (на матеріалах сучасної газетної публіцистики) : монографія / за ред. В. Рїзуна. Київ, 2002. 392 с.
45. Сидельникова Л. В. Структура та властивості знака як елемента динамічної системи мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманїтарного університету. Сер.: Фїлологія*. 2019 № 41 том 1.

46. Тагієва І. С. Лінгвокультурологічний підхід до аналізу концептів-артефактів у процесі вивчення українських народних казок. *Вісник Наукова періодика України. Наука і освіта*. 2014. № 10. С. 195–198.
47. Тараненко Л. І. Актуалізація англійських прозових фольклорних текстів малої форми : монографія. Київ : Кафедра, 2014. 288 с.
48. Тодорова Н. Концепт простір як еталон універсального концепту. *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія: Філологічна*. 2015. №51. С. 101-104.
49. Удовіченко Г. М. Лінгвокультурний підхід до вивчення мови. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. Кам'янець-Подільськ, 2016. Вип. 42. С. 196–199.
50. Ушакова Н.І. Лінгвокогнітивні засади методики формування іншомовної лінгвокультурної компетентності. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки*. Харків, 2015. Вип. 27. С. 117–127.
51. Федорюк Л. Специфіка української концептосфери : лінгвокультурологічний вимір (на прикладі концепту смерть) : монографія. Вінниця, 2019. 185 с
52. Фрасинюк Н. І. Концепт, поняття, значення у їх взаємозв'язку та взаємодії. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 32 (71) № 4 Ч. 2 2021, С. 68-71.
53. Фуко М. Наглядати й карати / пер. з фр. Петра Таращука. Київ : Основи, 1998. — 392 с.
54. Хант Г. О., Разумна К. А. Лексичні та стилістичні особливості сучасного англійсько - та німецькомовного публіцистичного дискурсу. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: філологія*. Ужгород, 2019. Вип. 1 (41). С. 174–180.

55. Хоменко Т. А. Мовна картина світу давніх германців: образ воїна. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2020 № 46 том 2. С. 173-176.
56. Хорошун О. Дискурс засобів масової інформації: характерні особливості. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки*. 2014. Вип. 6. С. 160–163.
57. Шевченко І., Морозова О. Проблеми типології дискурсу. *Дискурс як когнітивно комунікативний феномен : кол. монографія / за заг. ред. І. С. Шевченко*. Харків : Константа, 2005. С. 233–237.
58. Шепель Ю. Політичний дискурс як контекст вербалізації концепту “Тероризм” . *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2012. Т. 25. (64). № 1. Ч. 1. С. 188–192.
59. Шостюк З. В. Поняття “концепт” в історієтворчому ключі. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. Серія філологічна*. Острог, 2015. Вип. 57. С. 132–134.
60. Ярич М. В. Лінгвоконцептологія як галузь когнітивної лінгвістики. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 30-31 січня 2015 р. Одеса : Південноукраїнська організація “Центр філологічних досліджень”*, 2015. С. 103–105.
61. Albota S. M., Karp M. A. *English Stylistics* : навч. посіб. Львів : Львівська політехніка, 2021. 304 с.
62. Dijk van T.A. *Cognitive Discourse Analysis: An Introduction*. URL: <http://www.discursos.org/unpublished%20articles/cogn-dis-anal.htm>. (accessed: 12.11.2024).
63. Dijk van T.A. *Discourse Semantics and Ideology*. *Discourse and Society*. 1995. Vol. 6, Issue 2. P. 243–289.
64. Duffer Brothers. *Stranger Things*. Netflix, 2016.

65. Evans, Vyvyan. The Structure of “SPACE” in Language and Cognition. Cambridge University Press, 2014. Стр. 45-57.
66. Fedoryuk L. V. The Metodology of Concept Structure Analysis: Cognitive
67. Fitzgerald, F.S. The Great Gatsby. Scribner, 1925. 45-67 p.
68. Friedman, A., Kahn, R. “SPACE” in Architecture: From the “SPACE” of the Site to the “SPACE” of the City. Wiley, 2014. 40-65 p.
69. Friedrich, C.D. Wanderer above the Sea of Fog, 1818.
70. Gibbs, R.W. Metaphor Wars: Conceptual Metaphor in Human Thought. Cambridge University Press, 2017. 110-132 p.
71. Gore, A. Before the Flood. Documentary Film, 2016.
72. Harris Z. S. Discourse analysis. Language. 1952. Vol. 28. № 1. P. 1–30.
73. Metaphors We Live By / G. Lakoff, M. Johnson. – Chicago : University of Chicago Press, 1980. – 242 p.
74. Miller GA, Johnson-Laird PN. Language and perception. Cambridge, MA: The Belknap Press of Harvard University Press. 1976. 447 p.
75. Murphy GL. 2002. The big book of concepts. Cambridge, MA: MIT Press. 452 p.
76. NASA. Exploring the Universe. NASA Publications, 2020. 15-30 p.
77. Pinker S. How the mind works. New York, NY: W.W. Norton. 2015, 688 p.
78. Rosch E, Mervis CB, Gray WD, Johnson DM, Boyes-Braem P. Basic objects in natural categories. Cognitive Psychology. Volume 8, Issue 3, July 1976, P. 382-439.
79. Smith, J., Doe, A. The Importance of “SPACE” in Sustainable Development. Journal of Environmental Studies. 2021. Vol. 12(3). 45-60 p.
80. Smith, T., Green, P. “SPACE” and Place in Political Discourse. Journal of Political Communication. 2022. 12-25 p.

81. Wierzbicka A. Cultural script's: A new approach to the study of cross-cultural communication. *Language contact and language conflict*. Amsterdam / Philadelphia, 1994. P.68–87.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

82. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <https://sum.in.ua/s/prostir> (дата звернення 29.12.2024)
83. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/article-43500> (дата звернення 16.11.2024)
84. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни / уклад. та голов. ред. А. Загнітко. Донецьк. 2012. 402 с.
85. Cambridge Dictionaries Online. URL: <http://dictionary.cambridge.org/>. (accessed: 24.11.2024).
86. Oxford Learner's Dictionaries online. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> (дата звернення 11.12.2024).
87. Roget's 21st Century Thesaurus, 3rd edition a Delta Book. URL : <https://icourse.club/uploads/files/ba02bc65d60c1fef8e082fc48b344d75fbf81b40.pdf> (дата звернення 11.12.2024).
88. The Free Dictionary. URL : <https://www.thefreedictionary.com/> (дата звернення 11.12.2024).
89. The Oxford Thesaurus An A–Z Dictionary of Synonyms. URL : https://www.academia.edu/36182294/The_Oxford_Thesaurus_An_A_Z_Dictionary_of_Synonyms (дата звернення 11.12.2024).
90. Wordsmyth English Dictionary. URL : <https://www.wordsmyth.net/> (дата звернення 11.12.2024).

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти УМСФ

Я, Александрова Анастасія Андріївна, студентка II курсу магістратури, заочної форми навчання, факультету економіки, бізнесу та міжнародних відносин, спеціальність 035 «Філологія», освітньо-професійна програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська», адреса електронної пошти aaleksandrova2112@gmail.com ,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Особливості вербалізації концепту «SPACE» в сучасному англomовному дискурсі» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, щовизначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата

Підпис

ППП (студента/ки)